

З Е

МЕЂУНАРОДНИ
ЧАСОПИС
REVUE
INTERNATIONALE

1926
ДЕЦЕМБАР — DECEMBRE
БР. 43 NUM.

Н И Т

УРЕДНИК

ЉУБОМИР МИЦИЋ

DIRECTEUR

LIIOUBOMIR MITZITCH

ЗЕНИТ — Београд — Грачаничка 15
телефон 40—68 telephone

ZENIT — Belgrade — Gratchanitchka 15

ЧИТАЈТЕ НАЈНОВИЈЕ ЗЕНИТИСТИЧКЕ КЊИГЕ

ЉУБОМИР МИЦИЋ

АНТИЕВРОПА

Цена 10 динара

БРАНКО ВЕ ПОЉАНСКИ

ТУМБЕ

са ликом песниковим јапанског сликара

Т. Фужите

Продаје књижара С. Б. Цвијановића - Београд

година VI

1

број 43

ЛЕГЕНДА О „МРТВОМ ПОКРЕТУ“ ИЛИ ИЗМЕЂУ ЗЕНИТИЗМА И АНТИЗЕНИТИЗМА

— ко није за зенитизам тај је против зенитизма —

Нова уметност, како је ми замишљамо и како смо је одувек замишљали, нема и не може да има корена у данашњем друштву, коме једнодушно служе непријатељи зенитизма као слепо оруђе. Зенитизам зато и не рачуна на љубазан осмех савремене буржоазије, која је целим својим трулим организмом против зенитизма зато, што је зенитизам против ње и против њене културне мртвачнице.

— Што је то зенитизам?

— Зенитизам је хигијена духа. Зенитизам је хигијена ума и срца људскога. Зенитизам је хигијена „моралног“ неморала и неморалног „морала“. Зенитизам је тотализатор свих нових људских осећања и делања. Зенитизам је колективан и синтетичан. Као духовни покрет књижевно-уметнички, зенитизам је против свих лакајских производа „спасоносне“ европске „културе“. Сви наши књижевници-уметници, лакаји су савременог буржоаског друштва, слуге његове хипокризије и његових злочиначких порока. Разумљив је онда чувени антизенитизам: сви књижевници наши (српско-хрватско-словеначки) су против зенитизма. Сви песници су против зенитизма. Сви уметници су против зенитизма. Сви научници су против зенитизма. Сви професори су против зенитизма. Сви полицајци су против зенитизма. Сви посланици су против зенитизма. Сви министри су против зенитизма. Сви новинари су против зенитизма. Сви банкари су против зенитизма. Сви књижари су против зенитизма. Сви трговци су против зенитизма. Сви студенти су против зенитизма. (И „марксиста“, и „интегрални Југословени“, и „орјунаши“ и „срнаовци“, и „браћа хрватскога змаја“, и „федералисти“, и „Маријине конгрегације“). Друштво је доиста привлачно и тешко му се одупрети. Па ипак: сви су против зенитизма сем — зенитиста. Сви су против зенитизма, јер зенитизам је против свију. Сви су против зенитизма макар и не знали што је зенитизам, јер — незнање је у нашој земљи најбоља препорука за успех, у земљи где су зенитисти већ шест година једини борци за ново и једини творци новог.

Најзад, патолошки феномен: јединствени антизенитизам, постао је важан фактор у нашем поратном духовном животу. Још у првој години часописа ЗЕНИТА и међународног новог покрета ЗЕНИТИЗМА, група младих десператера (који уобразише да се свет око њих окреће) — избачени из часописа ЗЕНИТА и зенитистичких редова — постадоше први и најљући антизенитисти. (Црњански, Краков, Матић, Р. Петровић, Токин, Винавер). Они су за једну једину ноћ успели, да плуну на оно што су

јуче исповедали и да „презру“ свога вођу „као писца и човека“, макар га већина од њих није никада ни видела. У том грму лежи зец и сва њихова морална вредност. И за врло кратко време, антизенинизам постаде страст као коцка или кокаин. Антизенинизам постаде њихова једина садржина а до-скора и професија. Само, та болест гоњења зенинизма, оставила је на њима и њиховим пријатељима — неизлечиве трагове зенинизма. И без много муке, стари и млади, нађоше једну заједничку основу, на којој уједињеним силама утврдише — сваки своју каријеру. Ми се не варамо ако тврдимо: нема ниједног младог песника-писца или уметника уопште, који помоћу антизенинизма није стекао симпатије и благонаклоност тзв. критике и свих осталих „надлежних“ фактора. Јер, помоћу зенинизма то је било сасвим искључено. Јер због зенинизма одузимају се и стара признања. Тако је многи млади песник постао сом — у мрежи моралне и културне реакционарности. Тако је готово једино мерило уметничке вредности постало ово питање: да ли је неко зениниста или антизениниста? Ако је неко антизениниста (потајно и безимено допуштена је крађа свих преимућстава зенинизма), вредност му је неоспорна. Ако је неко зениниста, који не може да сакрије свој таленат ни своју припадност зенинистичком покрету, његова вредност само зато, била је увек „испод нуле“.

А за чим би се обазрели болан, да у нашој књижевности-уметности и у нашем поратном духовном животу уопште, није било — зенинизма и зенинистичке револуције?

— У чем је антизенинизам?

После горњих речи, на ово питање није тешко дати одговор. Тиме више, што смо свесни големог замашаја зенинизма у нашој поратној књижевности и што смо довољно упућени у суштину свих „сила“ које делују против зенинистичког покрета — од његовог славног рођења па до још славнијег његовог пута око света. Те интригантске и клеветничке силе, те аморалне и патолошке силе, те људске и криминалне силе, зовемо ми антизенинизмом и посвећујемо му цео овај напис, пошто га је антизенинизам по својој одиграној улози и неморалној функцији потпуно заслужио.

Има неколико епоха антизенинизма. Али ми се не можемо задржати на свима, пошто је то огроман материјал и заузео би велике размере. Задржаћемо се највише на последњој. Она се јасно оцртава у виду *насилног покушаја убиства*. Сва та епоха испуњена је хистеричним и садистичким оглашавањем смрти зенинизма или смрти његове продорне снаге и активности. Гробари и протагонисте ове епохе су безбројни. Ми ћемо истакнути између њих Симу Пандуровића као барјактара. Наречени Хамлет, понео је барјак антизенинизма и у саму Главњачу. Његов часопис „Мисао“, који је једаред имао и полузенинистичко

и полуантизенинистичко обележје (Стефановић-Младеновић), сав је у знаку антизенинизма. Тај новинарски часопис, у коме се није појавио ниједан талентован песник или писац сав се запенио од мржње коју проповеда против свега што је напредно и ново у нашој поратној књижевности, против свега што је зенинистичко. Тај часопис самостално-демократске књижевности види само лешеве, јер живе од смрдљивог даха лешева. Али зенинизам чак и „мртав“ проузрокује грчеве у мозгу. Сима Пандуровић је уобразио, да је он зауставио „инвазију књижевних алфавита и варвара“ и да су „последњи трзаји те акције на умору“ и да „немају више никаква успеха“ (Из предговора једном почетнику без талента). Та пуста жеља за „мртвим зенинизмом“ заразила је и „С. К. Гласник“, који не обраћа пажњу на такве „трице и кучине“, али уме по који пут да прокриумчари и зенинистичке следбенике (Растко Петровић, писар при Ватикану и покојни словеначки песник Сречко Косовел). Сем тога уме „С. К. Г.“ тек у 1926. да штампа ђачке и безизразне стихове Владимира Мајаковскога, чије је мушке стихове руске револуције штампао ЗЕНИТ још 1921. године. Надаље у истом часопису може да се прочита како „ми немамо ниједног уметничког часописа“ (Милан Кашанин, чувен због своје писмености и отварања свију изложби), а неколико светских библиотека би им једногласно одговориле, да има у нашој земљи једини уметнички часопис по имену ЗЕНИТ — за кога се зна далеко у свету. У истом часопису може да се нађе, како је жеља француских тзв. надреалиста (префарбани дадаисти) да се „уништи западна цивилизација“. Затим, откривени су и „главни представници надреализма код нас, г.г. Марко Ристић и Александар Вучо“ са својим „класичним ставом“ који „експресивно разбијају стари поетски стил“. (Милан В. Богдановић, републиканац по знању и професији, стари непријатељ нове поезије из „Републике“). Али, ако „С. К. Г.“ заједно са целом својом аристократском свитом и председником инвалидског ПЕН-клуба (Пенкала-клуб) Богданом Поповићем, није никада ни у сну сањао, да би и ми могли имати утицаја на европској утакмици уметничких покрета, ми ћемо им успут саопштити да је тај „бољшевички“ део надреализма (по нашем надриреализма) непатворена узајмица од — зенинизма. Дакле, и оно мало чега има у надреализму, то је зенинизам, о коме „С. К. Г.“ (Сиромашни Књижевни Гласник) баш ништа не зна. У формули изражено то изгледа овако: дадаизам + зенинизам = надреализам. Али пошто се је дадаизам (паралитична и шарлатанска појава дегенерисане европске мангупарије) удавио у слепом цреву своје неизлечиве глупости, то упркос свију антизениниста остаје само зенинизам као први и једини поратни покрет који је обележио јасан љуш новог и варварског стварања — на међународној и сировој револуционарној основи.

У најновије доба и „Летопис Матице Српске“ бележи „опаданье

левичарских струја“. То је парола, која путује баш у време када ми највише растемо, а они виде само своју жељу — „опадане“. Али и тај часопис је умео да прогута по нешто из зенитистичког вилајета, макар се видно налази у антизенитистичком табору. (Мих. С. Петрова, коме је стало до „друштвеног положаја“). А тако је са свима осталима. Сви сарађују на антизенитизму. („Љубљански Звон“ — Фран Албрехт и Дебељак. „Критика“ — Видмар и др. „Младина“ и покојни „Трије лаборје“ — Подбевшек, Когој, Т. и Ф. Краљ. У Загребу: благопокојна „Критика“ — Донадини, Ујевић, Миличић, Беговић, Бублић, Кулунџић, Крклец и она остала многобројна легија зенитистичких епигона, плагијатора и издајника. „Југословенска Њива“ — Станко Томашић, Антун Барац, Водник, Вернић, Дворниковић, Анђелиновић и др. „Савременик“ — Љубо Визнер, Август Цесарец, Мирослав Крлежа. „Ведрина“, Галогаж, и остали новинари. „Књижевник“ — А. Б. Шимић и брат. „Књижевна Република“ — Драгиша Васић и горе поменути. „Литература“, „Наша Епоха“, „Коприве“ са својим уредником Ка. Месарићем и „Вијенац“ са уредницима: Немети, Николић, Мурадбеговић, Невистић — улепшавају овај венац антизенитистичке славе, поред „Нове Европе“ Ситон Ватсона и Милана Ђурчина). Па како је то, да је ЗЕНИТ и ЗЕНИТИЗАМ неозбиљна и смешна работа, кад његови епигони поменути и непоменути, његови бивши сарадници и следбеници без изузетка, налазе тако видна и одлична места и у „академским“ редовима дичних носиоца нашег културног живота? Желели бисмо да чујемо на ово питање бар једном јасан и стваран одговор. Јер, како је то, да све што се је јавило у ЗЕНИТУ, да је све прогутала помрчина а чим је то исто ван ЗЕНИТА, не фале ни панегирици ни одушевљења. (Јована Бијелића је ЗЕНИТ први оценио као „најпозитивнијег репрезентанта“ нашег новог сликарства а Марин Тартаља, Сава Шумановић, Геџан и многи други у право време, још 1920. и 1921. нису били заборављени. Сетите се још изложбе савремених париских сликара: Пикасо, Делонај, Сирваж и др. кад су у ЗЕНИТУ, онда су мазала. Када су ван ЗЕНИТА, онда су генијални или класични). Али нека се утеше наши безбројни непријатељи: они неће ни тренутка остати неразумљени ни од нас ни од наших потомака. Ми у целисти разумемо њихову „културну“ политику. Ми разумемо њихову књижевну спекулацију. Ми разумемо кабинетске сплетке и салонске похлепе за каријерама. Ми разумемо цело њихово камелеонство и полтронство. Па ипак, има нешто што ми доиста не разумемо: где је морал и савест ових „водећих“ група и људи? Где је творачка снага ових европских скутоноша? Где је знање ових сомнабула наше књижевности-уметности? (Исидора Секулић путује сваке године у неку другу европску библиотеку, да у коферу превезе своје мртве студије берзанских величина). Али молићемо — где су записи о нашој

поратној поезији, о нашем поратном духовном животу, о нашим поратним културним напорима? Иако их нема много, можда их ипак има. (Не одлучује опсег књиге, него садржина књиге. Тако и ви умете да говорите). Зар је још увек за нас много важније „угледање“ на стране писце (важи за све земље сем Совјетске Русије) него огледање наших писаца, наших пробужених снага уопште? Зенитисти сматрају да би требало да то буде важније од свих брбљарија о Пиранделу или Галсвортију, важније од мушког и женског пола у старом веку (Н. Вулића). То је оно што нас „мртве“ интересује и што нас дели од ових „живих“, као супротне половине.

Како се види, сви ти антизенитисти заједно нису баш ни мало опасни противници — у уметничкој области. Они су по својим талентима сасвим импотентни, преживају туђу храну и опијају се звуковима предратних шупљих фраза. Ни издалека они нису толико опасни, колико су сами уобразили и колико својим обманутим обожаваоцима изгледају. Млада зенитистичка генерација, једним храбрим налетом својих објављених дела и парола, за увек их је избацила из седла. И зато се они издашно и здушно свете. Све су то људи и жене, који нису никада мислили својим главама, који нису никада осећали својим осећањима. Све су то трабанти прописаних „угледања“, а сав њихов рад је устајала жабокречина и нечист одјек туђих књижевности. Нажалост, ми још немамо довољно лекара да станемо на пут тој епидемији европског мајмунисања, да истребимо ту кугу свеопште, можда и несвесне инфериорности. Али и без лекара, зенитизам је једини лек, који води ка јасној свести о својој моћи и пут који води ка ослобођењу нашег духа и наше душе. Па што се чудите онда зенитистичкој ведрини и борбеној издржљивости? То долази од јасноће наше зенитозофије, од јасноће одређеног пута којим треба да се иде — кога ви никада пре зенитизма нисте имали. Што се не чудите вашем сумраку, који се никада више неће изменити са светлошћу? Ту и лежи највећа тајна што ви не „разумете“ зенитизам, кога ви безбројни и безимени сишете сваки на свој начин. Ви зенитизам нећете никада ни разумети. А када будете изигравали да га „разумете“, као што сте неки дан изигравали да разумете кубизам (Бранко Поповић по уметничкој вредности професор универзитета), ми ћемо и онда бити убеђени да ви ништа не разумете и мораћемо да се слатко смејемо вашој — универзалности. (*Зенитизам је идеја нове уметности и њезина филозофија а кубизам је само техника новог сликарског израза*). Јер, када бисте ви доиста имали своја убеђења и своје вредности, за које сте се једном криво борили као и ми, ви их неби мењали као кравате, као кошуље или као жене. Ви бисте се већ давно хрвали са зенитизмом а неби чекали тобожњу његову смрт, неби чекали у мирноме ставу, да вам зенитизам отпева опело много пре, него што сте ви то на календару ваше „скромности“ и „супериорности“

уопште предвиђали. То доиста није мушки, то није достојно чланова оне расе којој ми заједно припадамо и чије елементе од свога почетка, уносе зенитисти у своје теорије и у своја дела. (Душан Николајевић, по мишљењу његових колега новинара, највећи геније рода људскога, тек дуго после зенитиста, такође јаше на нашој раси). Додуше, са филозофске тачке гледишта, незнање треба да се прашта. Али не може да се опрости свесна воља за незнањем и криминално стављање друштвених и свих могућих запрека једном духовном покрету, да се за њега не сазна. Не може да се опрости организован бојкот свих часописа и свих новина, не може да се опрости свесно лагање и заваривање нових генерација, које желе нова сазнања а упућени су нажалост да уче — од највећих незналица. (Основа творачке вредности нових духовних манифестација, од свих је тако далеко, као Хималаја од Теразија). То лагање савременика и будућника осветиће се брзо, и много брже него што то сами културни сарафи очекују. То кљукање незнањем и смрдљивим отпадцима професионалне кланице Европе, (која епохалним налетом руске револуције има да претрпи ривизију свих својих вредности), неопростив је грех свију, који су своју делатност управили у правцу антизенитизма.

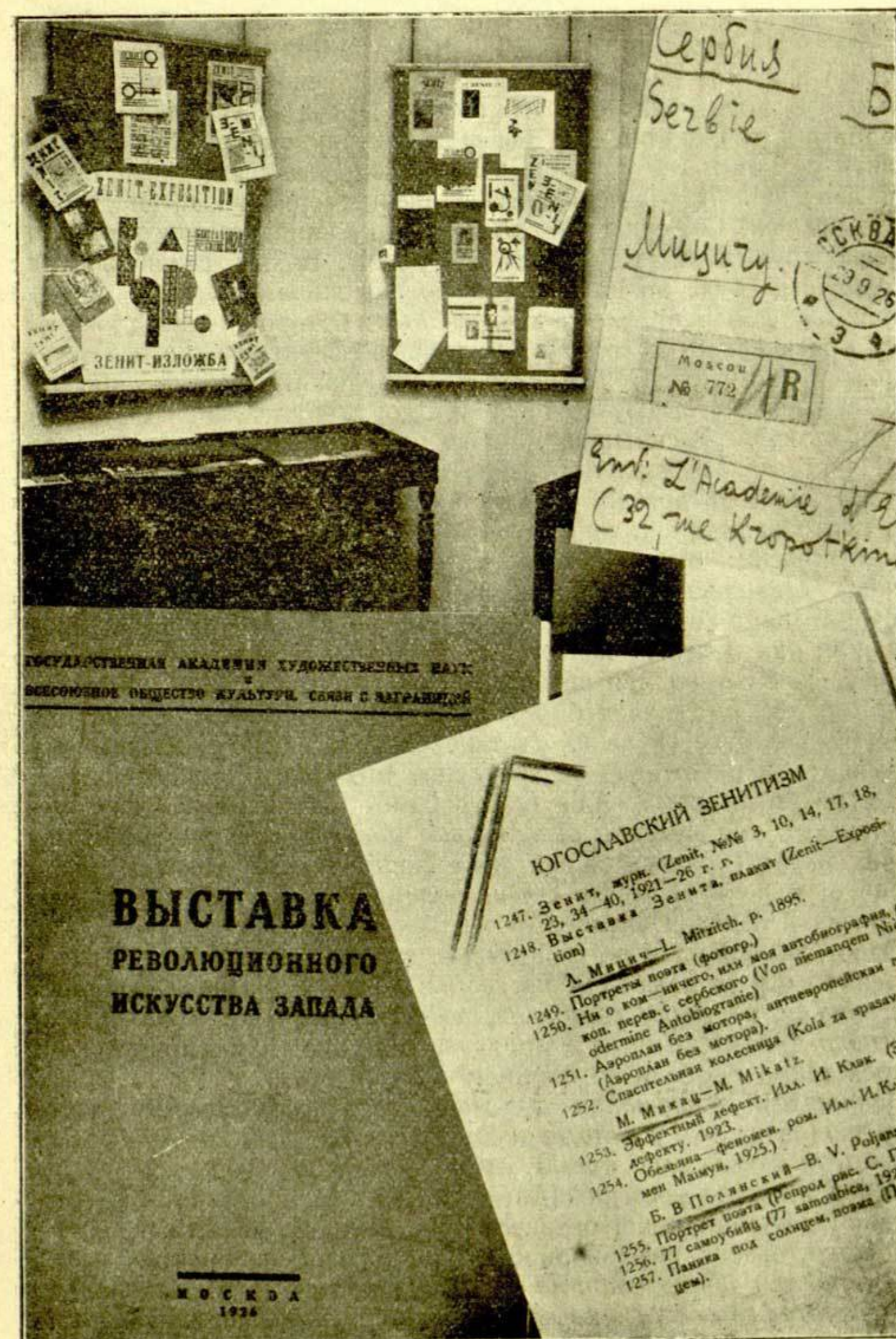
У борби против зенитизма, имени и безимени антизенитисти служе се данас само оним средствима, која су испод достојанства сваког писменог човека, у најобичнијем смислу школске и азбучне писмености. И баш та нескрупулозност, која је колективне природе, за нас је један од најјачих доказа да је зенитизам конструктиван и виталан. А поред тога — да је друштво, које је способно да без протеста поднесе сву савремену хипокризију на својој савести, да је то друштво лажно, да је гњило, да је на дну, да је без оправдања, да је без икакве етичке основе, на којој би требало да почива. А свако друштво мора да почива на етичкој основи, највећој коју је међу људима уопште могуће поставити. Ово данашње тзв. буржоаско друштво, претрпело је свој последњи бродолом у судару капиталистичко-империјалистичких интереса. Зато зенитисти не пружају сламку тима утопљеницима. Ми томе друштву и свим његовим перјаницима не желимо ништа мање и ништа више, него што они нама и зенитизму желе — да га нестане са лица земље, да га нестане са целом његовом људождерском организацијом — у вечити неповрат. Мило за драго и ништа више! То је људски! Тај борбени пут у нашој поратној књижевности изабрали су зенитисти и они га до данас нису напустили. Искушења су била велика, суровост наших непријатеља тешко сношљива, а перфидност и подвала немају праве оцене у речнику нашег језика. Јединствена пљачка наше духовне имовине, нове и чисте, људске и човечанске — приведена је у дело баш од оних, који нас стално сахрањују, да би они могли живети као лешинари. Таква богоугодна работа постаде пра-

вило код многих књижевних пикаваца (Вел. Јанковић, Настасијевић и др.), јер зенитизам је неисцрпан извор духовног богатства и новог уметничког израза. У зенитистичким редовима не хара морална ни књижевна корупција. Плодови зенитизма дозрели су у овој јубиларној години нарочито, у години полицијског настртаја на књижевно-уметнички часопис ЗЕНИТ и његовог уредника. Зенитистичка поезија триумфално је прохујала кроз београдску судницу а вал зенитизма прешао је локалне границе „међународно признатог подручја“. Дух зенитизма постаје све више својина и садржина нових генерација у разнородном и широком свету. У нашој земљи, очевидно, зенишизам је извршио пресудан упицај на све наше поратне песнике, признавали они то или не. Докази говоре. И због тога, чак је и „оправдан“ јединствен бојкот часописа ЗЕНИТА и покрета ЗЕНИТИЗМА. Овај фамозни антизенитизам, осветљен моћним зраком зенитизма, изгледа и овако: *стари*, заштитници старог духа и старог морала, боре се помоћу својих друштвених положаја, да помоћу њих очувају своје књижевно-уметничке положаје, које им је то исто друштво даровало — по најумеренијој цени, испод коштања. А они су од увек били испод цене и јефтини, како на језику тако и на делу. Међутим *млади*, који су такође припадници старог морала и деца из једне те исте буржоаске колевке, „боре се“ само зато, да потисну старе са њихових друштвених положаја, које они желе да заузму. Мало се нарогуше (Црњански, Р. Петровић), мало извештаче по узору са стране (Ристић, Матић), мало се напудеришу „модерним“ паролама и мало кокетирају са револуционарношћу под јорганом (Драинац, Були, Винавер), мало препишу по који туђи стих или изигравају Вертера (Ковачевић, Дединац, Благојевић), мало на сувише слободан начин преведу по коју Витменову песму (Синиша Кордић), мало се обазру по старим стиховима Мицићевим и Пољансковим — сви одреда сарадници „Мисли“ чија имена нисмо успели да упамтимо, макар да су „нови, најмлађи таленти, последња генерација наше нове лирике“, како се то уснуло Сими Пандуровићу у Главњачи (Види попис имена у „антологији најновије лирике Мисао“ која је у ствари антологија неталентованих стихотвораца и гимназијских „песника“). Ето, на тај начин стечених права на величину, на репрезентацију. Ето заслуга за отаџбину и вечност, односно за радикалну или коју демократску странку. А све оно, што је потребно за потпун преображај унутрашње личности, њима је сасвим непознато. Све оно што изискује највећи напор за уништење старудија у самом себи, којима смо претоварени од наше мрске прошлости, све је то за њих непознато шпанско село. Све жртве, које се морају свакодневно приносити у име препорођаја целог човека, за своје ново рођење и за постајање новог човека, све то њима није ни на крај памети, нити они о томе уопште мисле. Доста је њима да се изврши само пролазна галама, доста је да намигују

са свима заставама свију покрета — па који има највише изгледа да их одведе под венац дневне славе или древне каријере — они ће бити са свима таквима а против зенитизма, од кога се таква бајословна срећа никако не може да очекује. Сви зенитистички пикавци уложили су своје највеће напоре да угуше своју матицу ЗЕНИТ и ЗЕНИТИЗАМ, у чијим редовима њима не може да буде места, као ни њиховим предцима. Сви они не заборављају своје новинарске љубави и дужности, где лежи извор свију њихових пролазних „успеха“ и наших „неуспеха“. Готово свака редакција у земљи има по једног или више несуджених сарадника ЗЕНИТА. Огуда сав онај прљави и бесомучни памфлетизам против зенитизма и против свега што је са њиме у вези. А треба знати: без новог човека нема новог друштва. Без новог друштва нема нове уметности. Све друго је лаж и заблуда. (Крлежа је уобразио да је револуционаран и комунистички писац. Међутим, он је признат од целокупне буржоазије за свога писца. Он пише и марљиво пуни ступце буржоских новина, јер — за њега је вреднија једна јапанска ваза од свих револуционарних сликара савремене Москве). Сви они без изузетка, не заборављају ни једну конвенционалну лаж свога друштва и не пропусте ни једно буржовско преимућство. На те „модерне“ наслањају се увек млади почетници, на које буржоазија има пресудан утицај и благотворно делује у правцу „стишавања“. Сви се иначе радо крштавају туђим именима страних покрета (футуризам, експресионизам, дадаизам, надреализам) и ако им је њихова суштина сасвим непозната. Све све, само не зенитизам, који је свима помрсио рачуне криумчарења и који је свима омражен и зато, што је бојкотован и што није — стран покрет.

Још неколико речи о младим и старим припадницима политичких новотара. Марксисте и други левичари, у односу према зенитизму, реакционарни су до запрепашћења. Недовољно васпитани и за оно што би они сами хтели да буду, они се такође подсмевају зенитизму, као и буржоазија, против које се они тобоже боре. Они у целости исповедају културну и уметничку идеологију своје буржоазије. Они се чак ни не труде да васпитају своје „ново“ биће, јер — политика је преча од свега. То гледиште можда је оправдано у Москви, али у Београду, оно је бедно и жалосно. Према свему, за све класе и сталеже, за све националне мањине и већине у овој земљи — зенитизам је покрет „професионалних лудака“ који немају права ни на живот а камоли на слободу. Па зар то није најлепша прича из хиљаду и једне ноћи, најпривлачније поглавље наше књижевности, која је затрована лакоумљем и делиријем мржње и пакости? При крају, још једно мало поглавље из те приче која објашњава. Ван сваке сумње, антизенитизам је сложена творевина. Антизенитизам није нипошто једноставан, како то површном посматрачу изгледа! Прво: личне амбиције малених, који увек

ZENIT et zenitistes à l'exposition de l'art révolutionnaire de l'Occident, organisé, par L'Academie d'Etat des Sciences et de l'Art à Moscou, mai-juin 1926.

ЗЕНИТ и зенитисти на изложби револуционарне уметности Запада, коју је приредила Академија Наука и Уметности у Москви, маја-јуна 1926.

хоће да су велики. Друго: сви последњи хоће да буду први. Треће: сви хоће да буду вође. Четврто: ниједан младић неће да се подвргне дисциплини покрета, јер дисциплина „заробљује“ њихову „индивидуалност“ (Ратковић, Јерковић, Поповић). Пето: одбијени, тј. они који нису могли да постану сарадници ЗЕНИТА нити су примљени у редове зенитиста: (Драинац, Дединац, проф. Д. Лапчевић, Др. Младеновић, Манојловић, Јерковић, Ујевић, Були, Подбевшек). Све су то узроци, све су то пороци, који су заразили једно друштво и једну младу генерацију. Најзад, сваки од њих хтео је да буде проналазач, пошто већ живимо у веку проналажења. Дobar пример је заразан али и безбројни рђави узорци су права напаст за гомилу мегаломана. (Сетите се листова псеудозенитистичких: „Нова Светлост“ — Велибор Глигорић, „Мисао“ је већ поменута, „Путеви“, први и други пут, „Хипнос“, „Сведочанства“, „Раскрсница“, „Вечност“, па чак и један део „Покрета“). Психоза имитовања и претакања зенитизма у смрдљиве антизенитистичке судове постала је ево свеопшта манија, а психоанализа још није успела да допатује на Балкан па да нам објасни: откуда то, да матица свега револуционарног и новог стварања на Балкану после рата, остаде „непозната“ свима онима који су из ње произашли — а нарочито онима, пред којима они понешто изигравају. (Међутим, опрезно и постепено, данас већ готово сви антизенитисти пропагују нову уметност против које су се увек борили). И откуда то, да матични покрет зенитизам буде сисан на стотине сиса, као неко балканско чудовиште, а бојкотован од свеукупне штенади, отхрањене зенитистичким млеком? Али не требамо зато психоанализу. *Зенишизам, као духовно организован покрет стваралачког пошалишета* (нова садржина, нова форма и нова техника уметничког израза) са свима својим делима, најбоље објашњава свој мрачан и паклени антипод — антизенитизам.

Однос зенитизма и антизенитизма, изгледа овако:

Зенишизам је надмоћан по својим новим и оригиналним шворевинама, по својој садржини, по својој етичкој и варварској основи. (Антизенитизам је пролазно моћан по својим друштвеним средствима борбе и по својој многобројности).

Зенишизам је надмоћан по својој изграђеној идеологији покрета (израженој у делима и манифестима), по својим право-временим односима према свима важнијим појавама савременог живота у свету. (Антизенитизам је пролазно моћан по својој документованој безначаљности и еклектичности, по својој документованој инфериорности и културној неопредељености). *Зенишизам је надмоћан по својој варварској искрености, којом је излагао сва своја мишљења без оморшуншета, мишљења за која се је увек устрајно борио, против свију и против свакога.* (Антизенитизам, са легијом заробљених и корумпираних, духовно подјармљених антизенитиста, имају много лакши посао: они уопште не улазе у јавну борбу, јер не смију у такву борбу.

Они су вештачки ослепели сами себе, изговарајући спасоносне и просјачке речи: ничега нема — све је мртво — ми ништа не видимо — ми ништа незнамо и нећемо да знамо о зенитизму. Тим просјачким речима они потпомажу зенитистичке епигоне са тврдом вером и надом, да ће тако зенитизам најлакше — ликвидирати).

Ево, тако је настала општа народна легенда о „мртвом покрету“ зенитизму, а историја у времену има да забележи — ко је стварао: зенитизам или антизенитизам. Тако мисле и кинески мудраци, који ће прочитати овај веран запис у ономе ЗЕНИТУ, који је са 1. фебруаром 1921. године *ошпочео ново поглавље наше младе књижевности-уметности и нашег младог духовног живоша*. То ново поглавље створио је зенитизам а не антизенитизам. Зато је данас више него икада од важности наша стара парола: *ко није за зенишизам, тај је против зенишизма!* Дакле: касајте антизенитисти!

7. новембра 1926.

Љубомир МИЦИЋ

РАСЦВЕТАЛЕ СЕ БОМБЕ

Овде под мојим успламтелим небом
Крваво су ноћас пропиштали оцаи
И зацикале фабричке сирене
Јер зелени фењери јер црвени сигнали попрскаше у пропаст

— Расцветале се бомбе —

Само страх вичи на рубовима мозга
Само ужас кркла у подивљалим очима грађана
Болничка кола — изломљене лобање
Болно цвили улицама смрт
Фијучу над градом побеснеле гранате
У логорима треште екразитне револуције
Пуне се гробља лешевима недужних.

Зашто Шумадијо ти си увек страдала
Хеј крв твоја слобода издајницима
Комитски костури по горама расути
У трезорима кикоћу се менице
Народ крв лешевима по њивама проклијала жита
Иза сванулих зора крију се наши болови
Под шубарама крвави
За горама сузе
Болови пеку нас болови
За људство крв смо точили
И љубав
И живот
Хеј.

Власт. Т. ПЕТКОВИЋ

ЗЕНИТИЗАМ КРОЗ ПРИЗМУ МАРКСИЗМА

Када се марксистички посматра развој једне уметности, т.ј. у односу према целокупном друштвеном стању — тада бива јасна појава зенитизма. То више није извештачен производ тежње бити модеран и „хипермодеран“, већ једна духовна ерупција — *свесно уметничко биће* — које се створило од масе узрока и сукоба, који се нижу и уплећу у густој мрежи целокупног стања XX-ог поратног века.

Требало је садањем стању времена дух, који ће искрено, синтетички обухватити његов дах збивања на целом глобусу, изнети га на светлост у свој својој голотињи и из данашњег мрака ХАОСА бацити нову светлост будућности. Требало је таквих духова — требало је искрених уметника — великана — и они су се појавили са разних страна света.

Требало је бацати људима непрестано истину данашњице и будућности — требало је спасти част човеку XX-ог века. И ови духови дошли су да нам баце светлост истине и да спасу нашу част. Требало је пружити нам изгубљену веру у човека — и они су нам је оживели. Један од тих духова — великана, јесте и *зенизизам*!

Зенитизам је имао ту судбину, да је стекао више него и један други уметнички покрет своје непријатеље, и то у оба табора данашњег подељеног друштва — јер баца у један свој противнички табор бомбе и громове, у циљу да га уништи а из другог, из недовољног познавања подцењује се његова револуционарно-пролетерска вредност.

Мржња буржоазије и капиталистичких слугу-интелектуалаца је — *лаворов венац зенизизму*. То је његова велика награда, коју није лако стећи. Али незаинтересованост пролетерских бораца за зенитизам, његов је велики бол кога храбро носи... Па ипак, и из пролетерског табора добио је другарске поздраве и лепо разумевање — ако не из своје сопствене нације а оно из других земаља (а зенитистима је нација свеједна). Поред многих таквих поздрава доста је споменути поред осталих и више чланака листа „Руде Право“ и позив из Москве, за интернационалну изложбу револуционарне уметности, коју је приредила ове године Академија Наука и Уметности.

Шта је зенитизам? — зенитизам је син марксизма. У жилама зенитизма тече крв марксизма. Јер она сазнања и тежње које проповеда марксизам као наука — као социологија — те исте, дословно исте проповеда, оживљује и зенитизам у својој сфери уметности. Пароле зенитизма поклапају се са паролама марксизма:

доле са данашњом тиранијом
доле подрабљивање човека човеком
доле границе земаља

Доле
Европа!

поздрав свима пролетерима света
наша је песма револуција
живело ослобођено ново друштво
живео нови човек

Живели
Варвари!

Али нажалост, код извесних марксиста, пароле *Доле Европа* и *Живели Варвари* бивају буквално схваћене, што им даје сасвим други, немарксистички смисао.

Која је то Европа? — који су то Варвари? —

Европа, то је синоним западњачког незајажљивог капитализма и империјализма (ту спада и Америка) који изазивају трулеж и смрдљиво распадање човечанства, чији задах хоће све живо да погуши — који су остварили парадокс, да убију човека у човеку, који су...

Варвари — то је цео светски пролетаријат, то су идеје пролетерске укупне снаге, која има моћ вулканске лаве у напону, то су они сирови, снажни природни елементи, још не искварени буржоаском еманципацијом — то је „Москва против Париза“ — „Исток против Запада“ — како су правилно то већ запазили или истакли поједини пролетерски и непролетерски листови других земаља. То је тај Мицићев Варварогеније — „сума вечитих силових снага, из којих се човечанство подмлађује“ — како вели Бранко Ве Пољански, у својој књизи „Тумбе“. То је борац-пролетер који ће једино омогућити и долазак новог човека.

У томе је та „балканизација Европе“ — јер израз „балканизација“ значи „варваризирање Европе“ — у горњем смислу тих речи. Па најзад тај израз обојен је и вером у нарочиту обдареност азијатске и своје балканске расе, који су своју виталну снагу најмање ослабили европском цивилизацијом.

Дакле то није ни најмање борба Толстојевог примитивизма противу културе — већ борба снажног борца-пролетера противу излапеле буржоаске цивилизације — који ће помоћу силових и здравих елемената своје циновске снаге, путем револуције, донети **нову културу**.

Разуме се, да је зенитистички покрет морао имати у почетку свога стварања и груписања, да преживљује пречишћавање и прегруписавање. И он је имао *надризенистичке*, који разуме се, нису могли далеко да следе зенитистички пут.

Јер требало је сручити зенитистичке муње и громове на велику површину целокупног капиталистичко-империалистичког књижевног, културног и моралног талог — требало је сручити са зенитистичких тешких аероплана до 700,000.000 бомби — а они то нису могли урадити просто зато, што нису имали ни муње ни громове, па нити једну једину бомбу духа или идеје. Међутим, група која је остала верна зенитизму, на челу са оснивачем зенитизма Љубомиром Мицићем, није пропуштала у року од 6 год. од како постоји, ни један крупнији догађај, који интересује цео светски пролетаријат, а да о њему не пише кроз свој часопис „Зенит“ или кроз своје књиге.

како „случајно“ неко је издигао мој
напомен: — зенитизам је син марксизма
Генерал српског!

Многе стране часописа „Зенит“ славе руску револуцију. Лењина смрт бива достојно истакнута. Борбе у Мароку и другим колонијама. Протест целој Европи, крик великог бола из дубоких груди песника Љубомира Мицића заталасава Европу поводом убиства револуционарног песника Геа Милева, од целатске руке бугарске буржоазије. Генерални штрајк у Енглеској. Овом последњем, посвећена је и једна песма у најновијој књизи Љубомира Мицића „Аншиевропа“, која је довољна сама по себи, да задобије љубав код сваког пролетерског борца за зенитизам, а у којој је цео тај штрајк приказан дословно марксистички:

Генерални штрајк је тек упала слепог црева
 Јер машиновође видеше само зелене семафоре
 У овој ноћи првих судара зелени семафори значе смрт
 А црвени
 Само црвени семафори су скретнице у нови живот
 новог дана
 новог човечанства

У енглеским лукама на Истоку светлуцају гладне бајунете
 Тамо пушке и побеснели топови рокћу
 Рањени сунчаницом револуције
 О радници рудари морнари
 Пролетери ви следбеници балканске крвне освете
 Уз поздрав наш и једно детиње питање
 Зашто жуљеви ваши нису дијаманти
 Или динамити?

Цела књига „Аншиевропа“ је снажан подстрек и слутња о будућој балканској револуцији.

Ракир зенитистичког песника Бранка Ве Пољанског — у његовој најновијој књизи „Тумбе“ није ли онај гладни пролетер-уметник, који скапава на париској калдрми? Нису ли то милиони оних умирућих од глади пролетера, у свима градовима, чије су муке тако изразите у његовој песми, да ми при читању осећај тога ужаса грчи лице. „Смех Пушака“ из исте књиге Пољанског, још је један доказ више о марксистичком писању зенитиста — јер је ту потпуно марксистички изнешен развој пролетаријата, којим се путем долази до социјалне револуције... Још многе стране „Зенита“ и зенитистичких књига испуњене су надизражајем превеликог гађења и одвратности према капиталистичком организму, изгледаним неоперабилним раком... и превеликом љубављу према новом човечанству... Из снажног зенитистичког грла пролама се на све стране Марксова лозинка: „Пролетери свију земаља уједините се“

Најзад зенитизам представља једну извршену револуцију у уметности. Попуцали су оквири досадањег академског схватања уметности, који нису могли да буду довољно широки за **слободан дух** у социалним приликама XX-ог поратног века. Те

прилике захтевале су ново писање, ново изражавање мисли. И тако је зенитизам окренуо **тумбе** академске прописе и сасвим на другој, супротној основи подигао **нову уметност**. У књизи Љубомира Мицића „Кола за спасавање“ изнешени су зенитистички принципи уметничког стварања. На тај начин зенитизам, својом појавом обогаћује развитаку уметности са још једном новом формом... А духовне револуције спојене су снажним везом са социјалном револуцијом. Преко њихове споне врши се реперкусија једне на другу. Научни и уметнички преврати индиректно утичу и јако психолошки на људе, који тада гледају куражније и са више смелости и на социјалан преврат и преображај. Па чак — један мали детаљ — и интернационална форма часописа „Зенита“, несвесно утиче на све веће осећање људи, да су заиста националистичке тежње данас глупаве и да смо сви ми људи на глобусу **један народ**.

Докле ће зенитистичка уметност постојати? — Хоће ли и даље остати у далекој будућности новог безкласног друштва? — Без сумње, имаће да испуни у дугом низу класне борбе свој велики историски задатак. Јер зенитизам је уметност борбе, као што је и наша епоха — епоха борбе. Зенитизам ће важити као велика епохална уметност али ће се по доласку безкласног друштва појавити и сталоженија уметност. — *Уметност хармоније* — јер будућност ће бити време хармоније. Та будућа уметност доћи ће преко зенитистичког моста, који ће је делити од предратне уметности — а у својим жилама носеће и зенитистичке сокове.

19-XI-1926.

Др. М. РАСИНОВ

Тагоре и зенитистичке демонстрације.

Мора се признати, Тагоре је велики мудрац — за глупаке оба пола рода људског. Тагоре, богомолац и путујући глумац, попут својих земљака индијских факира и Кришнамуртија — путује европским земљама као „пророк“ и „светац“ — утекао из прастаре школе Готама Буде и Исуса Христа. Али, пошто се он стално налази у екстази ван времена и ван простора, и пошто се у друштву са господином Богом предходно поклатио Мусолинију, а затим упутио на наш Балкан и благословио краља Бориса, ми смо спремни да опростимо све његове детиње ламентације и бургије. Истина, Тагорин свилени џеп видно се опире његовим фразама. А његов џеп је веродостојан сведок наших мишлења о њему: у Загребу, за једно вече, прогутао је Тагорин свилени џеп — 15.000 динара а у Београду — 12.000 динара. И тако у име свог трговачког предузећа, он је мирне и чисте савести свечано позвао наше уметнике — да се одрекну земаљских добара. Такве проповеди воле да чује његова друга отаџбина — Енглеска. Такву „поезију“ и такву „религију“ издашно потпомажу све владајуће класе свију држава. Такво постумно хришћанство и у свом најбеднијем облику — теософији — подржавају данас највише Енглеска и Америка, јер циљ је јасан: *одвраћати пажњу највећег броја људи од добара овога живота, да би што лакше сва земаљска добра могла приграбити шака човечанских разбојника*. А томе циљу служи Рабиндранат Тагоре, свесно или несвесно, то је за наше посматрање сасвим споредно.

Наша штампа помагала је Тагору у његовом предузећу једногласно. Од милоште, називала га је *индијанским* песником, место *индијским*. Али то није било једино за похвалу. Много је похвалнија једнодушност штампе,

која се манифестовала против зенитиста. Једнодушност њених погледа врло је ретка. Тек, антизенитизам је у стању да уједини и најљуће непријатеље. То се је показало овај пут јасније него икада до сада. Осута је паљба са свих фронтова: у облику хистеричних њсовки и увреда, у облику лажног приказивања наших демонстрација. Да је тако, сведочи нам хиљаде Београђана, који су се нашли у великој сали Универзитета. Па и сам господин Тагоре, који је био онако импозантно поздрављен са „Живео Ганди“ у свим европским језицима.

„Политика“, доследна у својој патолошкој мржњи на ЗЕНИТ и ЗЕНИТИЗАМ, постигла је рекорд. Одричући везу београдске публике са демонстрацијама „групице уображених и невоспитаних хипермодерних песника“, она је у наступу намигнула полицији овим речима: „али ће свакако шкодиши угледа полиције, ако ове изгреднике не научи реду и присвојности“. Бррр... Али шеф општег одељења полиције г. Аћимовић баш никако није хтео да ашикује са бременом „Политиком“. Њему је била милија „Ц. Зузорић“ или председница овог удружења „пријатеља уметности“. Сукње су биле у сто брига, што ће да се деси тек на њиховом предавању. Интервенисали су код полиције. Браво!!! (Свакако је моралније тајно намигивање полицији, него јавно). И Љубомир Мицић — био је позват у Управу Града Београда. Зашто? Зато, што је то тражило удружење „пријатеља уметности“, на чији позив, један индијски махараџа и спекулант са речима — треба да у миру божјем одржи предавање о уметности. А против кога је била уперена та полицијска интервенција? Прошив омањих песника, који својој земљи имају да кажу много више, од којеквих културних агената и лажова. Па шта мислите, какав је одговор добио љубазни г. Аћимовић? Одговор поучан и вредан да се забележи: зенистисти немају пошребе да се понављају и да добро дело чине два пута. Ми смо синоћ извршили своју културну дужност у потпуном опсегу нашег програма. (Ево документа: „Отворено писмо Р. Тагори“). Наша земља треба већ једном и културних демонстрација. Ја сам у Загребу извиждао у Народном Позоришту и Милана Огризовића, макар сам скоро лићован од разјарене публике. Ја сам и синоћ био сиреман да будем Ваш гост у Главњачи. Али када би зенистисти осећали својом дужношћу да и вечерас демострирају прошив Тагоре, ми би смо то и учинили, сиремни на све последице, које би из тога произашле. Полиција би вршила своју дужност (ако би то дужност била) а зенистисти своју.

Највећу корист од наших демонстрација имали су опет трговци. Београдски књижари продали су све књиге Ромен Ролана: Махашма Ганди, о коме до тада нико у Београду није ништа знао. А многи београдски „познавалац“ Тагоре и многа „Цвијета Зузорић“ на самом његовом предавању, мислили су, да се Тагоре зове Ганди — пошто су зенитисти бурно викали „Живео Ганди!“

Поводом изложбе париских сликара

Свима је било чудновато, како то, да удружење пријатеља реакционарности, приређује изложбу нове уметности, односно изложбу све самих ЗЕНИТОВИХ пријатеља. (Делонај Р. и С., Леже, Лош, Фуџиша, Пикасо, Садкин, Сирваж, Шагал, Варокје). Али добро: снобизам оправдава многу друштвену игру. Снобизам појединца и снобизам јавнога мишљења. (Наздравље господине предавачу!) Но било како било, главно је да су све наше новине истицале иницијашиву „Цвијете Зузорић“. Све друго може да се прогута, али ова иницијашива је ствар моралне природе. (Ала смо ми смешни, који питамо за морал!) То је једна лаж, коју је свесно протуривало поменуто удружење, са својим „уметничким саветницима“. Иницијатива поменутог удружења може да иде до модних журнала, али до овакве изложбе никако. Изложбу је организовао још у Паризу један зенистиста по имену Бранко Ве Пољански. Дакле и то нам је требало отети и са нашим перјем бесрамно се китити — иако се је по посветама на многим сликама јасно видело, да су све слике послате ЗЕНИТУ — у име његовог уметничког и моралног престижа, а не неким провинцијским удружењима. Е па живела иницијатива.

зенитизам је против

савремене културе

и савремене цивилизације

ОТВОРЕНО ПИСМО РАБИНДРАНАТ ТАГОРИ

LETTRE OUVERTE À RABINDRANATH TAGORE

zénitisme est contre

la culture et contre

la civilisation contemporaine

Београд, 15. новембра 1926.

Лепи бенгалски старче и лажни пророче!

Ми варвари сити смо свих шупљих фраза о савременој култури и савременој цивилизацији. Нас варваре хтела је да отрује та цивилизација која је на Балкану синонимна са крвавим бластом и миљардама стеница. А савремена цивилизација је стеница — савремена цивилизација је људождерска и античовечанска.

Ми зенитисти, револуционарни песници-уметници, у одлучној смо борби против цивилизације која нас заробљује и спремна смо да се и зубима гриземо за уништење те људождерске цивилизације, којој ви правите одвратну рекламу — својом белом брадом и хаљином од свиле, прављеној у фабрикама енглеским. Сетите се — што уради оно ваш велики земљак Махатма Ганди? Зашто му и ви нисте помогли када је организовао ону величанствену борбу — да ослободи ваш заробљени народ испод јарма савремене цивилизације, енглеских лордова и индијских махараџа? Ви сте непозвавши свратили у ову варварску земљу, која се изобличила од грчева и болова ваше свилене цивилизације, којој ћете вечерас под реп подилазити — на крилима својих празних речи. Јер онима који су вас довели овамо на ово ђубриште европског културног гробља, стало је до новца и профита, стало је до трговине свим и свачим, стало је до трговине савестима људским, а не до цивилизације. Ти културни мешетари тј. права деца савремене цивилизације, обманули су вас, а иза наших леђа перверзно уживају, како лако добивају прави новац за лажни новац, који носи ваше име: Рабиндранат Тагоре. Међутим ако су вас лагали српским гостопримством, знајте лажни пророче: српско гостопримство је лаж и хипокризија, јер, цела савремена цивилизација лаж је и хипокризија јер, најбољи синови ове балканске земље странци су у својој рођеној отаџбини! Ми истину говоримо и само у име истине демонстрирамо данас против вас, против лицемерства и цинизма српског друштва и против хипокризије савременог друштва уопште. Ми својој отаџбини преко вас довикујемо гласно и јасно: за нас места најпре! Нека ова земља чује најпре своје песнике — много веће и снажније од вас и од вама сличних „градинара“. Треба и мора ова земља да слуша већ једном и будућнике нове човечанске цивилизације а не увек лабудову песму европске мрзине која се распада.

Ваша поезија је лиминуда, ваша философија балега, ваш мистицизам као и сваки мистицизам — мистификација. Ваше „пророштво“ је поза и — моралан злочин над милионима патника у свету који сћењу под теретом људождерске савремене цивилизације.

Са овом посланицом, срећан пут вам желе зенитисти. Не заборавите наш тужни Балкан и наш радосни зенитизам. На растанку, зенитисти вас само једно моле: у вашој далекој бенгалској отаџбини поклоните се вашем великом савременику Махатми Гандију, јер то ће бити ваше највеће дело и овоземаљска круна свих ваших глумачких напора. Учините што свакако пре вашег неизбежног пута у — нирвану — и веселите се лепи старче — у нирвани неће бити зенитиста!

у име фаланге
међународних зенитиста

БРАНКО ВЕ ПОЉАНСКИ

ЉУБОМИР МИЦИЋ

Belgrade, November 15th, 1926

Gentle father of Bengal and false prophet!

We barbarians are sick of all empty phrases about contemporary culture and contemporary civilisation. That civilisation, which in the Balkans is synonymous with blood stained mud and myriads of dugs. For this modern civilisation is a dug — contemporary civilisation is canniballike and opposed to all humanity.

We Zenitists, revolutionary poets — artists have engaged ourselves in a decisive struggle with european civilisation which enslaves us, and we are ready even to fight tooth and nail to annihilate that cannibalic civilisation, which you advertise — in this detestable manner with your white beard and silken robes made in English factories. Do you remember — what has then your great contryman Mahatma Gandhi been doing? Why did not you also join forces with him, when he organised that magnificent struggle — to free your enslaved people from the yolk of contemporary civilisation, of English Lords and Indian Maharadjas.

You have come uninvited to this land of barbarians, whose face is contorted with the pains and convulsions of your silken civilisation against whose flanks you will rub yourself this evening — on the wings of your idle words. For those who have brought you here, to this grave-yards of Europe's culture, care only for money and profit, for trading with all and everything, for commerce in mens conscience and not in the least for civilisation. These agents of culture, true sons of contemporary civilisation have deceived you and rejoice perversely behind our backs, that they thus easily gained good coin in echange for the counterfeits, which bear your name: Rabindranath Tagore. But if they have lied to you with Serbian hospitality, know, you fals prophet: that Serbian hospitality is a lie and a deceit — and that the best sons of this contry of the

Balkans are strangers in their own land. We speak truth and only in the name of truth declare ourselves publically against you to day, against the hipocrisy and cynism of Serbian society and against the hypocrisy of modern society in general. We cry out to our motherland clearly and loudly above your voice — Place to us! Hospitality to us first! Let this country hear her own poets first — who are far stronger and greater than you and all your „Gardeners“. This contry must and shall give ear for once to the harbingers of the new civilisation of humanity and not always to the swan-songs of European's carcasses which are already falling into decay.

Your verses are lemonade, your philocophy dung, your mysticism, like all mysticism, is — mystification. Your prophethood is a pose — and a moral crime against millions of sufferers in the world, who groan beneath the burden of modern canibalic civilisation. With this epistle the Zenitists greet you and bid you fare well. Do not forget our gloomy Balkans and joyful Zenitism. The Zenitists beg only this of you at parting — bow down to your great contemporary Mahatma Gandhi in your far off country of Bengal, for that will be your greatest deed and the earthly crown of your miming efforts. Look to this before your inevitable journey to — Nirvana — and rejoice, gentle father — for there will be no Zenitists in Nirvana!

*In the name of the phalanx
of International Zenitists*

BRANKO VE POLIANSKY

LIUBOMIR MITZITCH

КАКО ЈЕ „ЗЕНИТ“ ОБУСТАВИО „ПОЛИТИКУ“

РЕШЕЊЕ

ПРВОСТЕПЕНОГ СУДА ЗА ГРАД БЕОГРАД НАДЛЕЖНОГ

по тражењу

обуставе излажења листа „Политике“.

Решили:

Председ. суда,

Милутин Петровић.

Судије:

Ник. Крстић, Рад. Никодијевић

Деловођа-писар:

Добр. Вујић.

Стеван Јаношевић адвокат оvd. као пуномоћник Љубомира Мицића, уредника „Зенита“ у представкама својим Бр. 58980 од 30. новембра тек. год. и Бр. 59164 од 2. децембра тек. год. навео је: да је извршном пресудом овога Суда Бр. 45009 од 24. септембра тек. год. осуђен Миомир Миленовић као одговорни уредник листа „Политике“ из Београда (ул. Поенкарова бр. 33), поред осталог и да у првом наредном броју листа „Политике“ по саопштењу извршне пресуде осуђеном Миленовићу, штампа исправку приватног тужиоца Љубомира Мицића на чланак који је изашао у листу „Политика“ Бр. 6273 од 11-X-1925. год. под насловом: „Полицајци и.....“

Даље је навео да је предња извршна пресуда саопштена осуђеном Миленовићу 12. новембра тек. год. да је поменута исправка у см. чл. 68. зак. о шт. има да буде штампа у листу „Политика“ 13. или 14 а најдаље 15. новембра тек. год., међутим у те дане није одштампана.

Молио је Суд да на основу чл. 68. зак. о шт. нареди обуставу даљег излажења листа „Политике“ све до штампања пом. исправке а коју је исправку Уредништво према констатацији у извршној пресуди овога Суда Бр. 45009/26 год. примила 16-X-1925. год.

За доказ својих навода поднео је:

1) Извршну пресуду овога Суда Бр. 45009/М 661 у препису овереном код овога Суда под Бр. 58570 од 29. нов. тек. год. из које се види да је Миомир Миленовић осуђен поред осталог и да оштампа пом. исправку.

2) Уверење овога Суда Бр. 58948 од 30. нов. тек. год. из кога се види да је предња пресуда као извршна саопштена осуђеном Миленовићу на дан 12. нов. тек. год. и

3) Три броја листа „Политике“ и то: бр. 6665 од 13. нов. тек. год. 6666 од 14. нов. тек. год. и 6667 од 15. нов. тек. год. из којих се види да поменута исправка у њима није оштампана.

РАЗЛОГ СУДА:

По рассмотрењу акта тражења ове обуставе, Суд је нашао:

Приложеном извршном пресудом овога Суда Бр. 45009/26 у овереном препису доказано је да је Миомир Миленовић одговорни уредник листа „Политика“ осуђен поред осталог и да у пом. листу одштампа исправку Љубомира Мицића која се односила на чланак под насловом: „Полицајци и.....“ одштампан у бр. 6273 листа „Политике“ од 11-X-1925. год. а коју је исправку уредништво листа примило 16-X-1925. год. и то у првом наредном броју по извршности пресуде. Приложеним уверењем овога Суда Бр. 58948 од 30. нов. 1926. год. доказано је да је предња пресуда Бр. 45009/26 као извршна саопштена осуђеном Миленовићу на дан 12. новембра тек. год. и приложеног листа „Политике“ Бр. 6665 од 13 нов. тек. год. Бр. 6666 од 14. нов. тек. год.

И. Бр. 6667 од 13. нов. тек. год. доказано је да је исправка која је према предњој пресуди требала у један од ових бројева листа да буде штампана није штампана.

Па пошто је Љубомир Мицић преко свог пуномоћника тражио обуставу листа до штампања исправке, а предњим доказима утврђени су сви услови за обуставу које предвиђа и захтева зак. пропис чл. 68. зак. о шт. то се овом тражењу има удовољити и наредити обустава даљег излажења листа „Политике“ све до штампања поменуте исправке.

На основу свега изложеног и чл. 68. зак. о шам. Првостепени Суд за град Београд

Да се даље излажење листа „Политике“ обустави све док не буде у истом оштампана исправка означена у реферату пресуде.

Решењем у препису извести молиоца као и одговорног уредника листа „Политике“ а Управи Града доставити исто и писати јој да ово решење одмах изврши.

ТАКСА ЈЕ ПЛАЋЕНА.

Решено у Првостепеном Суду за Град Београд 2. Децембра 1926. год. Бр. 59164 М-668 у Београду.

Деловођа-писар,
ДОБР. ВУЈИЋ.

Председник суда,
МИЛУТИН ПЕТРОВИЋ.

COLLABORATEURS DE ZENIT 1921—1926

Archipenko — Arnauld — Asseïeff — Barbusse — Belling
— Behrens F. R. — Billerova — Birot P. A. — † Blok
Buzzi — Delaunay — Depero — Dermée — Doesburg —
Einstein C. — Epstein — Erenbourg — Eesteren — Fels
— Felchin — Gallien — Gleizes — Gorki — Gropius —
Goll I & C. — Grosz G. — Hausmann — Hoffmeister —
† Hemskeerk — † Hlebnikov — Hayricke — Yéssenine
— Jacob — Kaiser G. — Kandinsky — Kassák — Klek
Liebmann — Lissitsky — Lozowick — Loos — Louna-
tcharsky — Mayakovsky — Malevitch — Malespine — Ma-
rinetti — Mendelsohn — Meierchold — Mid — Milef —
Mitzitch — Mikatz — Moholy-Nagy — Nina-Naï — Pann-
witz — Parnach — Peeters — Picasso — Polianski —
Pocarini — Rodjenko — Seifert — Salmon — Survage
Sauvage — Seuphor — Slavensky — Schlichter — Taïroff
Teige — Tatlin — Trotzki — Torre — Vasari —
Vandercammen — Walden — Zadkin — e t. c.

ZWEITER BARBARENDURCHBRUCH

„Hurra!
Hängen wollen wir eure perverse Kultur,
auf Frauenhüte in Bordellen,
just wenn ihr euch in Kriechstellung finden werdet
und lachen: haha...!“

Es gibt keine Kunst mehr!

Nikola Tesla hat Michelangelo, Kandinsky und Picasso besiegt. Ein serbisches BARBARENIE vom BALKAN hat der Menschheit die drahtlose Telegraphie entdeckt. Nicht Marconi!

Radio: Neue Kunst! Alles andere: Limonade mit Eis!

Aeroplane stürzen Räume. Alle Brücken zum Himmel sind vernichtet.

Elektromotorkraft besiegt alle Liebesabenteuer der Historie und ihrer Kriegsgaukler. In Zeiten von Weltrevolutionen hütet man Museen zum Wohnen der Ratten.

Und die Kunst? Anachronismus der Gegenwart! Vernichten dieses Jahrhundert und Schaffen neue Zeit. Versorgt euch schnell mit Tesslas Glühlampen, die Licht ohne Wärme geben. Wärme brauchen wir für Lebensdynamik. Licht für finstere Katakomben verkäster Hirne.

Nur Sprünge in die Höhe können euch vor dem Untergang retten. ZENIT ist Gipfel allerhöchster Spannung. ZENITISMUS*) = Expansion der Barbarenkraft des NACKTEN MENSCHEN.

Ja! Zum zweiten Male soll man die faulen Früchte der europäischen Pseudokultur und Zivilisation vernichten. Das tun schon EUROPAS BARBAREN:

WIR

Maschinen zermalmen PAPIERTÜRME. Schaffen neues Leben. Schaffen auch wir solche NEUE KUNST

ZENITISMUS

Zenitismus ist neue Balkankunst ohne Tradition und Sentimentalität. Nur solche Kunst brauchen wir. Zenitismus ist Schule für konstruktive Kunst und ihre Realisation. Zenitistische Dichter haben seinen Ruhm in ihren besten Werken besungen. Balkanrasse bekam endlich ihren Ausdruck und Stil. Unser rebellischer Geist hat seine Form bekommen.

Zenitistische Dichtung: WORTE IM RAUM

1. **Wort:** als Sinn und Begriff.
2. **Assotiation:** ohne Begebenheitslogik: **Simultanismus.**
3. **Begebenheit:** ohne Psychologiestatistik: **Raum.**
4. **Idee:** nicht ohne Sinnlogik.
5. **Mensch:** nicht zeitlos.
6. **Leben:** nicht nur ein Teil: **Totalität.**
7. **Homokosmos.**
8. **Metakosmos.**

- a) EINFACHER AUSDRUCK DES MENSCHEN
- b) UNMITTELBARER AUSDRUCK DER SEELE
- c) SACHLICHE FILMPROJEKTION DER ZEIT
- d) KLARHEIT**)

Hört nur wie unsere zenitistischen Neuronen singen. Ruhe!

Anfang! Anfang!

München, Belgradstrasse, 12. Juli 1922.

Aus dem serb. übersetzt von NINA-NAJ.

*) Zenitismus wurde durch den Dichter Ljubomir Micić (Mitzitsch) am 1. Februar 1921 in die Welt geschleudert.

**) Ausführlich Ljubomir Mitzitsch: „Kategorisches Imperativ der zenitistischen Dichterschule“ — „Zenit“ Nr. 13.

WORTE IM RAUM

Fragment

Mond
Mitternachtsreflektor
Shakespeares verachteter Troubadour
Hej Mond
Aus Wolken fallen elektrische Bomben
Wohin tragen Stürme unsere Balkanbrücken
Wir haben kein Obdach mehr
Durch Städte gingen Massen erniedrigter Menschen
Schüttten Feuer entzündeter Lungen
Im Staube liegen Papiertafeln und Plakate
„Nieder der Zar“
„Hoch Lenin“
Massen kehren nie wieder zurück
Auf Lenin lauert Tod und Rache
Osten flammt in Negeraufuhr
Wo bleibt Nirwana
Mensch dem Menschen ist nur Verbrecher und Mörder
Warum
Blutjahrhundert
Zivilisation
Hure
Europa
Gruff
! anbrennen!
PAPIERTURM
! anbrennen!

LJUBOMIR MICIĆ—ZAGREB.

„Wir müssen wieder BARBAREN der Poesie werden
ZENITISMUS ist intensiv-radikal-elektromagnetisch.
WELTHERZPUMPE
International
Interreligiös.“

Ivan Goll: „Manifest des Zenitismus“ 1921.

FAHRT NACH BRASILIEN

Noch gilt das lustige Statikgesetz
Angst im Finstern
Canadian Pacific durchschneidet Amerika
Gonorrhoe stinkt
Aliagić meint, dass Würmer kluge Tiere seien.

Zagreb in Zürich

175

Vertikal stürzt Kubus der Zeit

Linien aller Dinge fügen sich zusammen in

sum

Ich denke ans Meer zu gehen

Aengstige mich vor Skorpionen

Freue mich der Orchestermusik

Gasse voll Sturm riecht nach Blitz.

Seehunde wurden noch nicht klug

Hinter Kathedern fallen drastische Schimpfworte
auf Pioniere neuer Zeit.

Einem Weib streichelte ich heute den Fuss

durch Seidenstrümpfe

empfand ich alle Schönheit jugoslawischer Poesie
vor dem Zenitismus.

Ich kehrte zurück vom Gaurisankar

um in meinem Zimmer nach Brasilien zu fahren.

V. POLJANSKI—BELGRAD

Uebersetzt von NINA-NAJ

VIVE LA FRANCE

Fragment aus „Paris brennt“

Unfall
Rumoren
Sekundenfilm
Ein Kopf
Ein Hut
Ein Kopf von fünfzigtausend Köpfen
Scheitel gut bürgerlich
Ein Kopf
Fällt
Rollt
O unerbittlich Autorad
Blut
Sterne — o!
O Kopf mit väterlichem Bart
Vielleicht war es Jochanaan
Soeben aus der Untergrundbahn aufgestiegen
Irgend ein Kopf
Mein Kopf vielleicht...
IWAN GOLL-PARIS.

KASERNEDIENST

Opanken küssen Russenstiefel
Unser Schmerz wird alle Europakompasse verschlucken
Unser Kompass zeigt nicht auf Nordkraftlinien
Schwarzer Trommler
Höre:
Zum Osten, zum Osten
Weisses weisses Russland!

EVGENIJE DUNDEK-ZAGREB

SPRUNG AUS DEM FENSTER

Isabel, ich liebe dich! Du heisst zwar Anna, bist aus Köttschenbroda deiner Herrschaft entlaufen. Ich finde dich am ersten Tage auf der Friedrichstrasse und wir steigen in ein Hotel. Wir lesen dort den Gesang „Astral“ von Ivan Goll. Zehn Seiten mit Blut und Himmel, Sehnsucht und Kraft zum Platzen gefüllt. Zehn Seiten Taylor des Herzens. Vom schwersten Wort alles Erdenklichen: Wozu? Es klopft hart an die Tür.

Isabel, je t'aime. Schon hat das einzige Genie in der Finsternis ungezählter Jugend Frankreich, Jean Epstein in seinen blühgrünen „promenoir“ den Parisern Astral übersetzt. Die Isolation der Grenzpfähle ist schrecklich, und wir wollen doch die Verbrüderung des deutsch-französischen Volkes. Lateiner ist Form, Stil, Plastik. Epstein ist dazu absolutes Denken bis ans Ende, geht den Dingen auf den Grund und schreibt: La Poésie d'aujourd'hui. Un nouvel état d'intelligence. Du kniest vor der Schönheit dieser gläsernen Wahrheit, der Reinkristallisation unserer Epoche. Es klopft heftiger an unsere Zimmertür. Da wird die Tür gesprengt.

Vor mir der Herr lässt Blechmarke aus seinem Mantel springen: Kriminalbeamter: Wer ist die Dame? Da springst du aus dem Fenster und bist sofort tot. Isabel, dein Name erwies sich als unrichtig. Im Schauspielhaus bist du unbekannt.

„Zenit“ No. 14/1922.

FRANZ RICHARD BEHRENS-BERLIN

UNSER BARBARENGOTT

Fragment

Wir Barbaren haben unseren Fleck
und seine große Aufgabe vor Augen:

Kosmos schlagen

den das heutige glitschige Europa sieht
auch jetzige Dichter empfinden
Erfinden neuen!

Ja unser Gott ist der Fleck

(Gold mit Schnee gemischt

auf einer Seite unseres Kosmos)

Und die Aufgabe des Goldflecks:

Kosmos schlagen

in die Milz ihm spucken.

Alles was welchen Namen wir geben werden

(jenem was bestehet)

Es soll kurz und klar sein

Es soll bedeuten alles.

Wir sagen: Fleck

FLECK

MIODRAG RADOVIĆ-NOVISAD

SEI GEGRÜSST GEGENWÄRTIGER

Fantome, Fieber im Hirn
ich gebäre mich aufs neue.
Buchstabentanz. Wunderliches Rot
was euer Gesicht überfließt.
Pariser ROUGE
Röcke oberm Knie.
Gut
Überall kreisen schwarze Schlangen
gießen Gift
auf Westkultur.
Ha, ha, ha
hi, hi, hi,
Umsonst

OSTENSONNE wird trocknen
auch das wenig Stroh in euerem SCHÄDEL.

Papa liebt

Brüder verliert

Haar juckt

Bloß sorgt

Lieb zähne

Fee hockt

ICH BLASE

ICH SPIELE

ICH BLINZLE

Votre portrait s' il vous plaît

Sei begrüßt Gegenwärtiger!

STEVAN ŽIVANOVIĆ-ZAGREB

FREIFALL

Meiner wunderbaren Frau.

Das erste Mal war ich in meine Lehrerin verliebt. Sie hieß Olga, wie meiner Frau erste Lehrerin. Sie war schön. Wahrscheinlich hatte ich auch darum in den Aufgaben immer „sehr gut“. Sie schlug mich nie. Ich liebte sie mit reiner Liebe eines schönen männlichen Kindes. (Ich wußte nicht für Plato und Aristoteles und vielleicht darum heisse ich Ljubomir.)

In die Schule gingen wir immer zusammen. Sie führte mich an der Hand und mir war daß nicht recht. Jenen welcher liebt führt man nicht bei der Hand sondern beim Herzen!

Erst heute weiß ich daß sie auch mich geliebt. Ich erinnere mich, immer trug sie Rosen an der Brust, welche ich für sie aus den bunten Garten meiner verstorbenen Mutter gestohlen.

Warum starb meine Mutter so früh?

Vielleicht weil ich rote Rosen in ihrer Jugend gestohlen und sie „meiner“ schönen Lehrerin geschenkt. Vielleicht weil ich und mein Bruder immer sehr unglücklich gewesen und viel litten. Vielleicht weil wir irgendwo im Hof wohnten neben einer Sarghandlung „Pompes Funèbres“....

Warum stirbt man immer bevor man zu leben anfangen?

Bucklig bist Du, mein Leben, wie „meine“ Lehrerin, welche heute nach zwanzig Jahren unterm Arm eines abstoßenden Schiebers spaziert.

In der Hast auf der Straße trat ich ihr fast auf die Hühneraugen und zerbrach fast das Korsett. Schuld trugen die zagreber Tramway und das Auto Marke „Fiat“ welche mich überfahren wollten. Wahnsinniger Wunsch zweier Maschinen nach dem Leben eines Zenitisten.

Die Fabrik „Fiat“ klagte ich dem Gerichte wegen „Ehrenbeleidigung“ und die zagreber Tramway übergab ich der Polizei wegen „öffentlicher Ruhestörung“ und Kinderliebe.

Ich weiß — zur „Hauptverhandlung“ wird es nie kommen, weil immer alle meine Klagen in Jugoslawien waren und werden verloren sein.

LJUBOMIR MICIĆ-ZAGREB

Übersetzt von Nina-Naj

„Wir wandern aus dem Chaos die Tat zu schaffen.“
Ljubomir Micić: „Manifest des Zenitismus“ 1921.

ZENIT

З-Е-Н-И-Т

AEROPLAN BEZ MOTORA

ZENITISTIČKI GLASNIK

3A

БАЛКАНСКУ КУЛТУРУ И ЦИВИЛИЗАЦИЈУ

Izlazi samo na dan velikoga goda
osim sviju ostalih dana u godini!

ЦЕНА: DIN 1 DIN :CENA

DIREKTOR I UREDNIK
LJUBOMIR MIČIĆ

BEOGRAD ■■■ GOD. II. 23. SEPTEMBRA NA BALKANU 1922. GOD. II. ■■■ ЗАГРЕБ

ВАПРЕДНО ИЗДАЊЕ 10.000 ПОСЕБНО ИЗДАЊЕ

Čik gospodo slavjanska!

U početku bila je naša reč: ZENIT-ČOVEK-UMETNOST-ZENITIZAM. Naši protivnici držali su da od reči nećemo imati snage preći u delo. Odlučno smo gazili bacane nam klipove pod noge. Divlje smo preskakivali sve protivničke zapreke. Prešli smo na delo stavivši na kocku svoje lične i društvene pogodnosti. Naši protivnici legalno i nelegalno, svim dopuštenim i nedopuštenim sredstvima borili su se protiv nas i progonili nas. Pokušali su putem javne i "slobodne" štampe, da nas ismevaju, da nas denunciraju, da nas prikažu ludim. Zašto? Ta počelo je čišćenje perverzne i sadiističke atmosfere u književnosti, umetnosti u koterijama "kulturne" prostitucije. Svi — loši i bolji jedinstveno osetili su da im je položaj ugrožen postavljanjem novih savremenih čovečjih i moralnih vrednosti. Bilo ih je u početku koji su se oduševili da spase tuđu staru imovinu pod novom firmom ali nije bilo zato dubljih i osnovnih preduveta. Selekcija nije bila mogućna. — Tražilo se od njih više i čovečnije svatanje novoga vremena čiji smo mi pioniri — a oni to nisu mogli pružiti. Sukob je otvoren — broj na drugoj strani bio je i još dugo biće veći. Postavili su bodljikave žice svoje "genialnosti" koja zaudara na svinjski napoj. Mozak se ustajao — njihova praznina i laž postala je jasna. Naša bubnarska valra u prkos brojne vojske praznih tikava bila je porazna. Razbijene tikve su se kotrljale sa Parnasa a poslednje osušene košlice ždere "visoka klasa", — "pametnih" ljudi i građana. Odmah u početku bili smo lojalni. Po svim diplomatskim pravilima međunarodnih odnosa navestili smo borbu. Kuka vice borbu nisu primile prsa u prsa, nego su nam radili iza leđa i napadali mučke iz busije. I ukralo vreme ZENITIZAM postao je opasan i "drzak." (U poslednje vreme

govori se čak, da bi ZENITIZAM bio još i "simpatičan," samo mu je pokretač antipatičan, kao i ostali zenitisti.) Divna konstatacija i kombinacija: progonićemo i onemogućiti zenitiste, socijalno ih uništiti, otpuštati ih iz državne službe, a kolikogod bude moguće iskoristićemo tu "ludost" zenitizam u svoje karijerske ciljeve. Ubili pa orobiti — zar ne?

Čik — gospodo slavjanska!

Zato što je jugoslavenski čovek zaražen i prezasićen vašim kulturnim, evropskim perverzitetima i sadizmima putem vaše javne štampe i književnosti, mi izlazimo našim sopsivenim trudom u velikoj na-

kladi (ne služeći nikome nego sopsvenoj i čistoj ideji!) pred svakog građanina ove zemlje, da vas demantujemo i pljunemo u lice vašoj laži i vašim maskiranim položajima.

Zato što Jugoslavija nema još KULTURNE KANALIZACIJE, pomoću koje bi se nepristrano širile nove ideje kulture i civilizacije, mi pokušavamo sami i bez vas privesti naše ideje u život: za čoveka — za sve vas savremene i buduće. Zenitizam je svečovečna čista misao i čisti osećaj novog balkanskog čoveka koji dolazi.

„Uredništvo „Zenita“

Balkan 23. septembra. (Radio za Evropu).

Danas na dan Ekvinocija buknuła je poplava zenilizma. Jugoslavija očekuje potop i kani se iskrčati za Sofun. Zenitizam je ujedno u vezi i s provalom vulkana. Očekuje se brza pomoć one savezničke mornarice koja nije u vezi sa Kemal-pašom.

Zenitizam je barbarska, antikulturna, divlja provala i volja za balkanizaciju Evrope!

300.000 udaraца у секунди.

Серпентинала

Улица шуми и гази гладнога младича. Јесенско урличе вече. Сви гратски сатови цинично показују

9^h

Он је гладан. Име његово је Ракир. Родио се сасвим случајно и посвема је заборавио на тај смешни факат. Да! То сам ја! Ракир! Ти Ракир?! Да! Ја те љубим. Пођи самном. Знам да си ме тражила. А ја сам био епо овђе на трамвајској трачници. Умишљао сам, да је ова трачница змија. Хтео сам ју смрскати. То ми није успело. Жељезо је тврдо и не претвара се у змију.

Да! Ја Ракир љубим тебе Мартира. Ти ћеш сада поћи у моју постељу. Ти ћеш ме удавити од ужаса у триумфу страсти. Патим. Пођи. Мучим се. Умирем. Дођи. Мартира! Твојом љубављу преобрађавам се у попреки хнероглиф.

Ја Ракир.

Ти Мартира.

Ми смо чаробњаци. Дођи да смрскамо главу жељезној змији, да умremo од 300.000 удараца у секунди по глави.

Глад.

Град.

Смрад.

Сви су кабарети у граду веселе цркве. „Марш песмо!“

То су последње речи Ракира и Мартире!

В. Пољански

Protiv sentimentalne politike — za balkansku civilizaciju

Historija ne pozna velikih ni zamašnih gestova koji bi bili sentimentalni. Aki sentimentalnosti nigde i nikada nije bio pozilivan. Nijedna velika ekspanzivna rasa kao kolektivni tvorac slobode života ili čoveštva nije bila sentimentalna. Nova Rusija najmanje je sentimentalna u poslavljanju teških i velikih temelja budućem socijalnom poredku celog čovečanstva. Srpski narod ništa manje nije bio sentimentalni kad je bila u pitanju njegova lična sloboda i opstanak. Njegova herojska odbranena borba nije delo sentimentalnosti nego veličina njegove pozitivne, čiste, sirove, barbarsko-etičke snage. Etički osećaj i svest „o pravdi boga velikoga“ vrlo jako su razvijeni kod primitivnih naroda. A mi jesmo primitivni narod. Tu primitivnost treba sačuvati i formirati je u smeru čistog stvaralačkog balkanizma. Balkanizam znači: čistoća primitivnosti, neposredna čovečnost, heroizam duha i srca, nepalvorenost duše, svečovečje bratstvo, pravda, elika. Balkanizam je garancija naše budućnosti. Bezuvetno novi tip nesentimentalne rusko-balkanske rase tvorac je naše budućnosti i novoga čovečanstva. Zato, čistome tipu koji nije infliran evropskom degeneracijom, mora se posvetiti najviše pažnje. On ne sme biti izgrađivan po nijednom evropskom uzoru jer novi tip rusko-balkanskog čoveka je u stvaranju i prvoj formaciji. Uprite pogled — u srž naše rase! Mi imamo mnogo preduveta za konstruktivno stvaranje i neovisnu izgradnju naše rase. Što je najglavnije: imamo snage, bistrinu i neosporan čovečni materijal za stvaranje BALKANSKE CIVILIZACIJE (Dopusite g. Cvijicu da je pre zadaća naše rase stvaranje rusko-balkanske civilizacije odnosno slavensko svečovečje, nego samo južnoslavenske, pošto ova već postoji kao otpad evropske civilizacije!) A i balkanska civilizacija mora biti sve-

Paraliza Evrope

Politička novela

Naš bolesnik je neizlečiv!

Reč je evo o neizlečivom bolesniku. Što mi znamo o njemu, to ćemo vam jednostavno ispričati bez kićenih fraza i metafora.

Zna se bezuvetno, da je bolesnik ženskoga roda. To je jedino što se ipak moglo sigurno utvrditi (dakako po veštacima!) pošto se nigde nije moglo pronaći nikakvih muških znakova. Nad poštejom visi crvena tablica sa belim natpisom: EVROPA. Brojka je nečitljiva. Dosada je medicinska nauka, po iskustvu takođe utvrdila, da su ženske bolesti vrlo teške i zapletene naravi.

Dakle: najpre trebalo je pregledati maternicu (kud će suza neg na oko!) Našli su lekari, da je maternica premorena ogromnim mnoštvom rađanja. Izveli su, dakako, vrlo opasnu operaciju. Mlada Evropa prividno je iza toga ozdravila pošto su joj sasvim maternicu izrezali i odneli nekud na tanjiru.

Njezini muževi, koji su je toliko puta silovali nikako nisu bili zadovoljni — Oni,

trošeći svoju mužjačku belančevinu i „seme“, htedoše plodove. Htedoše da im Evropa rađa, rađa, do nesvesti — rađa. Pošto Evropa sa naučno-medicinskog gledišta nije smela više rađati, nastala je pobuna samoživih ljudi. Oni su se iz osвете „bacili“ na politiku. Mesto rađanja hteli su vladati. To je ujedno bila i osveta akademijama nauka i umetnosti, što ni do danas politika nije uspela da bude nauka. Samoživci su posle toga topovima prisiljavali Evropu, da guta svoju vlastitu decu, nebi li se pomoću vatre ipak pronašao neki novi izlaz iz ove neplodne situacije. Baveći se isključivo od sada dualističkom onanijom (spolnom i intelektualnom!) nenadano je buknuła Francuska Revolucija. Dantona su pre gilotinirali nego je mogao pobeci u Rusiju. Ali zato Evropa, koja svoju vlastitu decu nije mogla svariti — pobaci ih izriga na svoje tirane.

Posle jednog stoleća izbio je opet životinjsko-čovečji pokolj, koga su novinari i kolporteri okrstili: Svetski Rat.

I Evropa, koja je još onda imala u sebi nešto i balkanske krvi, odlučila da se osveti svojim divljim i nepoštenim muže-

vima. Potajno je otputovala podmornicom „Klin“ — u Rusiju. Pred milijunima gladnih i poniženih optužila je svoje muževe zbog divljačkog nasilja na čoveku, na jednoj sirovoj ženi, koja je njihovom krivnom postala kurva i nerotkinja.

— Dokle sam rađala i pružala radosti svi su mi lizali pete i klečali pred golim nogama. Kad sam ostarela i poslala nemoćna, bacili su me psima kao oglođanu kost — plakala je jedna mala Evropa s podrezanim šiskama i upalim očima.

— Braćo... čovek... ponižen... bolesna sam. Verujem da ćete osloboditi i osvetiti njegovu čast. Čovečanstvo... Vaša osveta biće mi melem i najlepše opelo nad mojim mrtvim lešom... Čovečanstvo...

Posle kratkog vremena rignula je Ruska Revolucija.

Evropi je od zanosa i oduševljenja nastupila paraliza. Sveopšta zabuna. Muževi, kao „spasitelji“ i političari od zanata, koji uvidevši veliku grešku svojih nečovečanskih dela, poduzeše sve korake da ozdrave svoju ženu i da ometu posledice njezine opravdane ali izdajničke intervencije.

Htedoše najpre pomoću „malih“ i drugih naroda, da uguše Rusku Revoluciju. No i „mali“ su se u Svetskom ratu pomalo opametili.

Probuđen je čovek. San je bio dubok. Zora jasna. Goli život.

„Mali“ ganutljivo izraziše svoju „neutralnost“, tobože pravdajući se „slavenskim osećajem“, te da nisu još dorasli mešati se u „velike“ stvari. (Doduše neka bude ovde spomenuto, kako je jedna nova i mlada država na Balkanu bila nezahvalna svojim pradedovima. Pošto je bila s Evropom zapletena u neku zajedničku i tragičnu pustolovinu, nikako nije izvršila svoj historijski poziv prema Rusiji iako je imala zato mnogo spremne a još više dužnosti!)

Nadalje činješi su i drugi pokušaji. Razni „spasitelji“ gutali su zlatne francuske talire kao da su bili učenici indijskih fakira. Evropa bila je još teže bolesna. Teško bolesna. Crvena tablica se još jače gibala. Brojka je bila nečitljiva.

Treba napokon pozvati i one „nepriznate“ iz Rusije na svetsku konferenciju u Đenovu — govorio je prvi lekar.

— Da! Ali treba da nam plate zato što

Ti moraš biti zenifista!

čovečna i. j. izraz kolektivnog proleterskog čoveka. Civilizacija dojučeranjih robova.

Zenitisti su protiv sentimentalne umetnosti kao i protiv sentimentalne politike. Još mogu da se trpe neopasne pesničke suze ali kolektiv jedne rase u svom političkom delovanju nesme biti sentimentalna. Sentimentalan znači biti — negativan. Mi svi neizrecivo palimo od sentimentalne politike u našoj zemlji koja je gotovo bez ikakvih „zajedničkih interesa“ samo sentimentalnošću vezana za politiku jedne zapadnoevropske države.

Svaki aktivni političar, koji bi bar iz taštine, hteo ujedno da bude i tvorac naše kulturne budućnosti, morao bi se već danas koristiti koliko tečevinama nauke toliko i tečevinama nove socijalno kulturne politike u Rusiji. Čiste političke metode osnivane na tolikim velikim papirnatim zabudama, ne dovode do nikakvih rezultata i preče svaki progres. Današnji evropski parlamentarizam, uvelotlovan brojem pojedinih političkih partija, nemoćan je da uspešno reši buficu novih problema ekonomske i kulturne naravi. Današnje političke partije nemoćne su u ovakvoj zastareloj formi, jer iznose na površinu ljude čije sposobnosti retko odgovaraju zadacima koje su im poverene. (U Rusiji je nemoguće u hiljadu godina čudo, da ministar saobraćaja bude pop!) Velika je mana naše unutrašnje kao i spoljne politike, da je zaražena sentimentalizmom koji se nikako ni ne pokušava lečiti. To treba uvideti i odlučno preuzeti u nesretnu žilu plave krvi. Mnogo je važnija ekonomska budućnost i socijalni poredak našeg društva, koje stenje od neuredenosti, nego makar čije „suze sina razmeznoga“. Ta nesretna sentimentalnost koju preziru čak i moderne žene u ljubavi, nije sadržina života — ne izgrađuje život a niti vreme. Ako i postoji neko veštačko i dadaističko samozvano pitanje poznato pod imenom „hrvatsko pitanje“, onda logično i bezuvetno postoje milijuni takvih sličnih pitanja kao „Nesretna ljubav“, „Napokon oslavljen“ itd. Ali nigde na svetu ne pravi se iz tih malih ličnih nesreća državno pitanje, kako su to dopustili kod nas neki dalekovidni političari i cela jugoslavenska štampa.

Da u našoj unutrašnjoj politici nebi smelo postojati ni jedno nacionalističko pitanje, i da se ne bi smeloni pod kojim imenom uzimali ozbiljno u pretres, moralo bi biti jasno svima. To je gospodo politički anahronizam, pošto u svim ostalima državama posle Svetskog Rata, naročito posle Ruske Revolucije, takova pitanja ne nalaze mesta ni u šaljivim listovima. Sva su ta pitanja socijalno-ekonomske i opšte kulturne naravi. Zašto da mi budemo poslednji i najreakcionarniji? Zašto se do danas nije promenio bar smer spoljne politike što nas najviše interesuje? Zašto se baš nisu uspostavile političke veze s Rusijom? Mi ne spominjemo ovde ono propušteno vreme, kada je to već trebalo učiniti, ali uvereni smo i naglašavamo, da bi takav čin naše spoljne politike i danas blagotvorno delovao na rešenje mnogih unutrašnjih kao i spoljnih pitanja, koja su bezuvetno, bez političke saradnje sa Rusijom — nerešiva.

Ih zovemo. Da nam prepuste da mi lečimo Rusiju — govorio je drugi.

Mi nismo ravnopravni — govorio je treći. „Nepriznati“ su došli.

— Bolesnik je neizlečiv — rekoše. Predajte nam bolesnika. Izmeničemo celi organizam. Samo tako može ozdraviti. — Ne! Nipošto! Mi moramo izlečiti našeg i vašeg bolesnika. Za umirenje naše lične svesti i radi opravdanja pred neizbeživim sudom istorije — govorio je predsednik jedne republike.

„Nepriznati“ su otišli neizvevši senzacionalnu operaciju i ne prodavši svojih bogatih laboratorija.

Posle još teže komplikacije, opet je sazvana druga jalova konferencija u Haag. Stare zablude.

Političari koji žive u dubokoj zabludi da su lekari i da su „volja“ naroda, odlučili su napokon umoriti Evropu. Bili su zatečeni u pripremi i predani čovečanskom tribunalu.

Evropa je međutim, pomoću radiotelefona bila odmah obavestena o osnovi svojih hrabrih muševa. Odlučila je da počinu samoubistvo, što su joj napokon dozvolili uz uvet, da proguta Sibiriju, Kavkaz i Moskvu.

Greh je, i mi ne smemo vezati našu mladu sudbinu sa kulturnom i političkom degeneracijom onih kojih propadaju na štetu svoju i onih koji dolaze. Mi znamo, da o rešenju ekonomsko-socijalnih pitanja i „promene pravca“ naše spoljne politike, ovisi i celokupno rešenje umetničkih kao i ostalih kulturnih pitanja. Zato mi zenitisti odlučno tražimo od naših državnika nesentimentalnu politiku, jer tek onda i mi možemo stvarati slobodno i neovisno — nesentimentalnu novu umetnost, novu kulturu i balkansku civilizaciju.

Ljubomir Micić

AJA СОФИЈА

Ако баш хоћете

Ја верујем губавци

Полудео сам без новинског упитника
Кривцом хрватског блока и ваздушне републике

Мој друг је Урал

Моја сестра Авала

Диагнозу лудак писао је сам

МАЛА ДЕЦА ВИДЕ ПРЕДМЕТЕ БЕЗ
ПЕРСПЕКТИВЕ
ВЕЛИКА ДЕЦА ВИДЕ ПЕРСПЕКТИВУ
БЕЗ ПРЕДМЕТА

А тко види добро

Не плаши се друже

Поћимо у гору

Наш смех је последњи плач

Љубиш ли ме Уморамена

Буните се

Наша буна за ново човечанство.

Љубомир Мицић

Држава и кинофилм

Држава је тело, које се темељи на национално-економској идеологији. Да се та идеологија укорени, потребно је у једној ново сачињеној држави што више, састави, да се та идеологија популаризује и прикаже стварно најбољом. На који начин је то најбоље не може се лако тврдити. Али може се рећи, да данашње стање у нашој земљи нишом што није симпатично и да је тактика људи, који владају и бог зна како добро мисле — лоша. То значи: тактика би се морала из темеља променити, а средства сасвим другачија искушати. Познато је кад се људима хоће нешто наметнути, па макар то било и најбоље, они то никако не воле примати на присилан начин.

Кад нас има толико тога што би се морало нашим масама на сасвим приметан начин утиснути у главу, а да оне то нити не осете. Најмање се осећа та тенденција у кинематографи. И наш који сретан државник морао би викинути: Браво! Хеурека! Кино! Ми имамо толико националистичких трзавица, које су толико смешне, да из смешности прелазе у неку sentimentalnu трагику. Управо прекрасан садржај за филм.

Кад би се отпустило од неких мањих вредних средстава културе која стоје далеко веће своте, него би стајао каков пропагандистички филм, онда би се могло констатовати, што данас значи један добро комбинован тенденциозан филм.

У историјском нападу progutala је само crvenu tablicu. Nastade živo kolanje krvi koja је svom snagom udarila u mozak. Oči su joj iskočile od napetosti. Službujući lekar priskoči na zapomanje u pomoć i izvadio crvenu tablicu iz grla. Crvena tablica је prebila lekarevo koleno. Bolesnik је pao u duboku nesvest. Umetno sa mehovima udišu mu vazduh i hrane ga sa ljudskom krvi.

Evropa danas žive još kao živi leš: bez maternice, bez srca, bez očiју. Kako da žive bez čoveka i bez ljudi? Duše nije nikada imala. Čoveka nije nikada rodila a kamoli da rodi čovečanstvo.

— Naš bolesnik је neizlečiv!

— Evropa leži u agoniji.

— Evropa ima paralizu.

— Amin!

Ljutica Glinski

Држимо, да код нас о кинематографу није досада стварнијега ништа написано. Ради замисли, ми преносимо горњи чланак са малим променама г. В. Пољанскога из његове филмске ревије „Кинофон“, која је први пут објављен у априлу о. г. — Уредништво.

Зато би требала наша држава, да се за ствар поближе заинтересује, те да покуша основати једну Државну Творницу Филмова, са којом би још могла заслужити новаца. Таковатворница могла би продуцирати само оне филмове, који би садржавали државотворне идеје етичке мисли, које би и нехотиче могле занети у естетској и сликовитој форми стотине и стотине тисућа наших југославенских и антијугославенских гледалаца у стотинама кинематографа. У вези с тиме могла би држава да сагради по један Државни Кино у свим већим градовима Југославије као на пр. у Београду, Загребу, Љубљани, Сарајеву, Сплиту, Суботици и т. д. Ти кинематографи имали би само једну културну сврху, коју би се дало варирати на све могуће начине. Таковога или што сличнога не постоји нигде у Европи, а онда би имали једино дело у које би могли уврети прстом и рећи: Гледај Европо — Балкани!

Такав централни кинематограф могао би носити и службено име, као на пр.: ДРЖАВНИ КИНОИНСТИТУТ

У државном киноинституту и државним кинематографима могла би се држати разна предавања о тековинама кинематографије и њезине будућности, могла би се држати предавања за масе универзитетских слушања са њима примењеним пројекцијама филмова, које би продуцирале државне творнице. Могао би се одржати предавања за гомили деце основних школа са њима опет примењеним пројекцијама филмова итд.

У томе државном киноинституту могле би гомиле света на један лак и јефтин начин, а пакаткада и бесплатно апсорбирати огромни материјал класичне савремене, културе и наобразбе — а то све сликовито врло пробављиво.

Ја сам уверен, да би се из дана у дан опажао неочекивани напредак у животу необразованих људи. Уверен сам и о томе, да би држава за уложених неколико милијуна динара повукла једну огромну моралну и материјалну корист. Дакако, страх пред издацима! Четири или пет кинематографа!

То коначно не би смели бити луксузни кинематографи, који би стајали велики капитал, него врло једноставно грађене акустичне зграде у које би могло стати мноштво гледалаца.

Па онда Државна Творница Филмова. Та творница би морала окупити око себе најспособнији технички и уметнички материјал, те израђивати филмове сваке врсте: Националне, економске, уметничке, природне географске снимке, медицинско здравствене, кино-журналфилмове и т. д.

Тако не би било готово ниједнога човека у нашој земљи, који не би познавао све карактеристике своје домовине. Не би било уопште човека, који не би ту и тамо пронашао нешто што би њему као човеку користило. Људе из великих даљина зближавало би се, а људе необразоване могао би се поучити о најкомпикованијим стварима културе људскога духа.

Много се чини чудно, али је ипак истинито, да данас има једна велика велика људи, који су препуштени самим себи. Што може такав један човек учинити? Или починити стотину глупости на дан или упитати поца за савет. А кад га није разумео, да почини зло дело, те да се на крају — исповеди. Јер богаме наш селак, па ни обични грађанин не ће узети Рабиндраната Тагоре или Ајнштајна, па се задубити у њихову филозофију и поглед о свету, него ће после напорног рада ући у биртију, напити се, потући се и отићи кући злостављати своју жену. Њему не помаже никаква индијска филозофија, а на Христоса је посве заборавио, јер је коначно уверен, да је Христос једнак Христосу, не би било овакове неподносиве данашњице.

Али кад би га нетко одвео у кино, да за 1 или 2 динара види неколико шаловитих или „озбиљних“ слика, којима би га се довело до нечега, о чему би он мислио и под јаким упливом подлегнуо — доброј етичкој и социјалној тенденцији филма.

Дакле, нишом кинофилм није за државу нешто инфериорнога, него напротив једна врло јака база, на којој би држава могла починити чудеса уз добру вољу и спрему људи, који би целу институцију имали у својим рукама.

За Југославију филм је — Колумбово јаје! В. ПОЉАНСКИ

40 dana u pustinji

Iz zemlje gde uspevaju najtordje tikve.

Nemačka, ne imavši čovečje duše, stvorila је ogromnu čežnju za dušom. Legende i bajke o duši ispunile su veliki komad života ove industrijalne Sahare. Nemogavši dati čoveka, stvorila је mašinu.

Sav nemački ekspresionizam od svoga početka pa do kulminacije samo је čežnja za dušom — za oduhovljenjem. (Ako nigde, ali ovde је na mestu da se kaže: čežnje se uvek za onim čega se nema!) Zaisla vam kažem: Nemci nemaju duše. I baš zato Mlada Nemačka pokušala је da stvori jednu umetnu dušu, da је udahne svojim delima i svojim težnjama.

Ekspresionizam је velika zablude! O tome smo se uverili tek na njegovom vrelu. (Ja to lojalno priznajem, iako sam još 1919. bio njegov prvi propagator u Jugoslaviji, tražeći u Zagrebu ekspresionističku scenu.) Ja sam ga uzimao ozbiljnije i drugačije nego on to stvarno zaslužuje. Ekspresionizam ima najmanje veze sa onom zemljom čiji bi on trebao da bude izraz. „Apstraktna umetnost“ u Nemačkoj — hiljadu puta је zablude. Ne mogu da se naćudim, kako to da Nemačka, u svom najbitnijem mašinskom organizmu nije dala umetnosti svoj najjači akcenat: mašinizam. Nemačka је bezuvetno trebala dati mašinsku umetnost. Ah — nemačka umetnost!

Razočaranja, koja је doživeo jedan Balkanac i zenitista — ogromna su. Ta zemlja najmanje zaslužuje opravdanje svoje monarhijske i napokon republikanske (!) himne „Deutschland über alles“ (Spevana na Helgolandu od nekog Hoffmann von Fallerslebena i prodana jednom nakladniku u Hamburg za 4 dukata. Nesretnik!) Nemačka po svojoj stvaralačkoj snazi (izuzev industriju i mašine) neosporno је zemlja netalentovanih ljudi, zemlja drugoga a možda i trećega reda. Njihova knjiška produktivnost nije merilo njihove unutrašnje vrednosti, jer njihove knjige vrlo retko su i njihov život. Njihov život је neelastičan, njihova misao ograničena — ne pruža mogućnosti širokih koncepcija. Ako se s pravom može za nas reći, da smo nedisciplinovani i sirovi, za Nemce se onda mora reći, da im је disciplinovanost isisala moždane i protoplazmu, isisala poslednju kap soka koji su potrebni za rađanje i stvaranje novoga života. Јао: za svaki nemački embrio unapred је spremljen kalup, u kome se može razviti samo toliko, koliko је određeno i dopušteno. Nitko se nije začudio koliko ја, zašto su u Berlinu golovo sve kuće u jednoј те istoj visini a retko koja viša od 3—4 sprata, Ta Vilim II, naredio је, da nijedna kuća ne sme biti viša od njegovog dvora. Da, ta Vilimova Nemačka u kojoj nikada nije bilo slobodnih ljudi žive još i danas pod zaštitom Republike.

Jedini nemački radnik oseća slobodu, a nemački pesnici još dugo će pevati i čežnuti slobodu. Jedini radnik priznaje, da је sreća za njih i celu Evropu što је Nemačka izgubila rat. Nitko više! Nitko! Nije li paradokсно i tragično, da mladi dramatičar Ernst Toller, koji је uapšen na barikadama za vreme revolucije (sudeći 5 g. tamnice) još i danas čamј u tamnici pod režimom za koga se borio. Za njega, među činovima u „Grosses Schauspielhausu“, (Pregradnja Pelciga), koje је davalo njegovu dramu „Maschinenstürmer“ за redom 40—50 puta pred punom kućom, uzalud hiljade grla viče: „Freiheit für Toller!“ Ne pomaže! To је Nemačka. Pesnik na barikadama borio се za njenu slobodu. Ta ista Nemačka neda mu slobode, iako је pripadnik one stranke kojoj pripada i predsednik Republike Ebert. On ne sme čak da čita ni kritike o svojim dramama. (G. Herman Wendel kao socijalista, više bi koristio da slomi svoje pero za slobodu Tollera i onih drugih, nego što Nemačku „ispravno“ informira o nekoј nepoznatoј zemlji „Sudslawien!“) Ta ista zemlja otkriva svoju golotinju, kad vidite plakate „Pomozite gladnim Nemcima — u Rusiji“. Oslobođiti Nemačku od neizlečive bolesti „vilimizma“ značilo bi preporučiti i osloboditi 60 milijuna ljudi. Jedva toliko dana dostaje, da се izvrši takovo дело.

*Sintetično o svim pojedinostima umetnosti Nemaca, Francuza, Rusa idr, biće govora u narednim brojevima časopisa „Zenit“

! Čitajte od Lj. Micića „Stotinu vam Bogova“ !

Neka mi oprostite moji prijatelji u Nemačkoj, što sam svoju zemlju nazvao pustinjom, i ako se prijatno sećam podzemnih železnica, koje se mogu uporediti po svojoj vrednosti sa švajcarskim satovima najbolje svetske marke „Zenit“. Da — podzemna železnica i „Lunapark“. Bezbrizni vrisak dece na „ručbanu“ i osmeh sviju žena koje su za svakoga „slobodne“. Veliki valomet: prošlost i opsen. Ekspresionizam: plakat i igračka. Cela Nemačka je tragična igračka bačena na tračnice koje spajaju Moskvu sa Parizom. Ona je ekspresionistički plakat na evropskom oglasnom stubu, koji dobro zna da će ga doskora prekriti ogromni ruski plakat R. S. F. R. Neizvesno očekuje samo dan i čas.

Nemačka je zemlja koja je izgubila kompas.

Lj. M.

Politički dadaizam

Što je to politički dadaizam? Politički dadaizam je inferiorna perenospora u životu jednog superiornog organizma.

Na pr. Gospodstva posla — kongres „javnih“ radnika — kapitalistički služavi hrvatski blok — politički dadaizam.

Kao što smo odlučno protiv dadaizma u umetnosti, tako smo i protiv političkog dadaizma. Jer, kao što smo već jednom napisali: „dadaizam je parasit koji svesno isisava pozitivne i pretvara ih u negativne“ — to primenjujemo i na političke metode čije posledice osećamo još mnogo teže.

Vrlo je začudno i žalostan primer naše nekulture, da izbijaju na površinu koje-kakovi advokati, koji su kod nas u prvom redu predestinirani za „javne“ poslove. Pa još mnogi kvalifikovani i društveno poštovani pljačkaši koji bez crvenih mrlja na obrazu galame i propovedaju „moral“, „čistoću“ itd.

Interesantna je pojava, da se uvek praznoglave budale kite tuđim perjem (a to je dokaz neodgojenog društva!) prisvajajući sebi kulturne prideve i oznake na koje apsolutno nemaju nikakova prava. Oni tim nekulturnim i nedozvoljenim činom nesumnjivo profanišu značenje kulturne i javne odgovornosti. Protiv ove zlopore moralo bi se najodlučnije ograditi. Pišući ovo povodom 10. septembra, znamo više javnih radnika (koji nisu ni kavanari ni advokati, na banusi, ni paranoi ni parafilici!) o čijem se javnom radu vodi računa najmanje u šest evropskih država — koji niti su bili pozvani a niti su imali pristupa.

Fatalan je taj datum 10. septembra. U Americi pala je znamenita cigla sa 40 spratova na isti dan i ubila jednog od najvećih američkih bankara u času kad je polazio na tajnu političku sednicu protiv republike.

A hrvatski blok — najbrojniji dada-klub u Jugoslaviji?

Hrvatski blok je najveći tvorac nekulturne atmosfere.

Hrvatski blok je najveća zapreka socijalnog progressa.

Celokupna jugoslavenska štampa je sukrivac jer posvećuje nezasluženu pažnju tom političkom dadaizmu.

Svaka država koja ne primenjuje svoje zakone u interesu celine i socijalno-kulturnog progressa gubi poverenje svojih najboljih sinova i građana.

Dakle!? Politički dadaisti su utoliko inferiorniji od onih u umetnosti, što ovi poslednji otvoreno priznaju i rušenje kao konačni cilj. Otvoreno ispovedaju borbu protiv svakog morala.

Zenitista

JOJ kako to?

Kako to, da g. pokrajinski namesnik J. Demetrović uređuje i potpisuje jedan časopis, koji bi bar prividno morao biti slobodan? Valjda zato, što već davno u njemu ne sarađuju književnici nego samo orači bez plugeva.

Kako to, da urednik bloškog časopisa „Kritika“ g. M. Begović ne peva više pesama u duhu habsburškog kao onu slavnu u Beču, koja svršava:

„Svi će Dalmatinci izginuti za Habsburga!“

Kako to, da je g. Begović u mogućnosti da profano piše kao „Malvolio“ i „Pisma Zagrebčanke“ u „Jutarnjem listu“ a na drugoj strani piri u isti rog sa svima drugima?

Kako to, da g. Begović nije udovoljio javnom zahtevu g. Z. Vernića u „Domovini“ da izide pred časni sud pre nego uđe u naš javni život?

Kako to, da g. Begoviću nisu hteli ući u taj časni sud ni g. Hugo Werk a ni Rikard Katlinić-Jeretov?

Kako to, da pas Nikolajević nikako nije ugrižao g. Begovića posle svih njegovih rehabilitacija? Zar zbija g. Begoviću, Ljubomir Micić vam ne može više poslužiti u svrhu rehabilitacije kao pred kraj 1919. g. kome ste se ispovedali: „Ja jesam zgrešio ali nikako me se ne možem upoređivati sa Ogrizovićem.“

Kako to, da onaj cirkuski konj u redakciji „Obzor“ zlonamerno podmeće „Zenitu“ i zenizmu neku „njemačku propagandu na Balkanu“?

Valjda zato što i konji mogu dobiti paralizu ili zato da se ne pomišlja uvek na Stinnesa kad čitamo „Obzor“.

Kako to, da je beogradska „Misao“ — „prvi časopis koji se kod nas počinje (i) baviti i estetikom filmske umetnosti“. Valjda zato „prvi“, što to „Zenit“ čini već drugu godinu,

ali bez priznanja onih koji štampaju jednog utvrđenog plagijatora Crkleca. Valjda zato, što piše o ekspresionizmu također „prvi“ i što siromah referent ili urednik nezna da postoji Rus ekspresionista Šagal, a ne nekakov Neagal.

Kako to da g. Ivo conte Vojnović u svom frazerskom i napudranom dnevniku u „Jug. Njivi“ toliko spominje imena „više klase“ i gornjeg grada?

Valjda zato što im je jedina vrednost svileni čarapa na nogama, u glavi i u... .

Kako to, da naši mnogi mladi ljudi a naročito „kubiste“ postaju nesnosni prema svojim drugovima tek onda pošto su bili u Parizu

Možda zato, što su ovi mnogo originalniji i vredniji baš zato što nisu bili u Parizu.

Kako to, da neki literarni patuljci (kao A. B. Šimić) još uvek igraju ulogu „genija“.

Možda zato što su se tako maleni rodili.

Kako to, da hohštapslerko „Narodno Kazalište“ u Zagrebu traži uvek neke velike državne subvencije?

Možda zato, što se pre malo rasiplje novac na bakrenje kupole — mesto crepa i kupovanje sive zavese — mesto crvene. A možda i zato što svake godine polazi pozorišna uprava u inostranstvo na letovanje pod imenom — studija.

Kako to, da g. Kovačić neduhovito parodira sve „hrvatske“ — „pesnike“ osim sebe.

Možda zato što i on zna, da je i za parodiju potrebno imati bar nešto.

Kako to, da privesak „Kritike“ g. Wiesner piše o zenizmu kao o prostituciji?

Možda zato što mu je dnevno jedino zanimanje — literarna prostitucija.

Kako to, da romantički izdanak g. N. Polić koji pod vratom nosi propeler mesto kravate, čerka u „Pokretu“ o zenistima kao da su dekadenti?

Valjda zato, što je uvek mamuran i nema jasnih predodžbi. Niko nema što „Pokret“ imade, „Pokret“ ima pijane junake.

Kako to, da g. Z. Vernić i ljudi oko „Pokreta“ sede uvek s onakovima u društvu, koje dnevno deru na komade.

Valjda zato što su prisutni isključeni i što nikoga ne boli glava — od tinte i papira.

Kako to, da neki bradati jezuita u „Kazališnoj kavani“ prošao sve obručevce: frankovačko-starčevićanski, hrvatsko-zajednički, neutralno-komunistički — tek sada se sprema da postane Jugoslaven?

Možda zato što je advokat i u dobrim odnosima sa „Pokretom“.

Kako to da neki g. Dr. Nikola Kreković za jednokratno sudbeno zastupanje protiv „Zenita“ traži samo 1.350 Dinara na račun troškova. (Sud je obredio samo 100 D.)

Možda zato, što to treba da padne na leđa jednog siromašnog književnika i što hoće da stupi — u demokratsku stranku.

Štofovi na veliko kod
Adler i Büchler
Zagreb
Marovska ulica 5. (dvorište)

„**Textil**“
dioničarsko društvo
Zagreb
Ulica Račkoga broj 7
(Sajmište)

Tvorničko skladište sviju vrsti manufakturne robe na veliko.

Telefon broj 17-38
Brzjavni naslov „Lixet“

Veletrgovina vina
Andrija Golubić, Zagreb
Podrum: Berislavićeva ulica 2. Telefon 10-76
Poslovnica: Jurišićeva ulica 10. Telefon 20-16

Prodaje hrvatska biela nova i stara, dalmatinska crna na vagone hao i na malo, te odprema izravno od nabavnog mesta uz vrlo povoljne cijene.

„UNITED-AMERICAN LINES INC.“

AMERIKANSKO PAROBRODARSKO DRUŠTVO

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju

J. G. Drašković
ZAGREB, Cesta „B“ br. 3

kraj državnog kolodvora

Otpredma putnika u III. razredu sabina iz **HAMBUGA** u **NEW-YORK**, sa brzim i najmodernijim parobrodima na 3 vijka

Putnike na putu od **ZAGREBA** prati naš namještenik.

Sve potrebne upute daje:

Poslovnica **J. G. Drašković, Zagreb, Cesta „B“ Br. 3.**

„Zagrebačka štamparija“

Novouređena, smještena u novoj i u tu svrhu sagrađenoj dvokatnici, posjeduje slijedeće odjele: knjigotiskarski, knjigoveški, litografski, cinkografski i bakrotisni. Snabdjevena je posve modernim uređajem, te može da izvršuje svaku naručbu, koja zasijeca u gore pomenule struke. U svrhu moderne i solidne opreme svih vrsti tiskarica, vrši se u štampariji poseban umjetnički nadzor. — Originalni nacrti za umjetničko-grafičke tiskarske ukrase, zatim nacrti za dionice, diplome, novinsku i zidnu reklamu, nacrti za ilustracije knjiga, časopisa, cijenika, umjetničkih etiketa itd. prave se u umjetno-obrtnom atelijeru štamparije. — Izdavačko i nakladno poduzeće Vereš i drugovi jeste sudionik ove štamparije, koja izrađuje sva izdanja pomenule naklade.

Naručbe se šalju na adresu: „Zagrebačka štamparija“, Zagreb, Gundulićeva ulica 24 (u zgradi)

Osobne, usmene naručbe primaju se također: Marovska ul. 21 (ulični lokal)

SLAVENSKA BANKA D. D. ZAGREB

Dionička glavica K 150.000.000 — Pričuve K 50.000.000 —
Ulošci preko K 500.000.000.

AMERIKANSKI ODIO Preradovićev trg 6. — PUTNIČKI ODIO Mihanovićeva 4.

FILIJALE: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobot, Osijek, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac.

ISPOSTAVE: Monoštor (Baranja), Rogatačka Slatina (sezonska), Škofja Loka.

AGENCIJE: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJE: Jugoslavenska Industrijska banka Split, Balkan Bank, R. T. Budapest, Bankhaus Milan Robert Aleksander, Wien.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.

Uvoz

Prodaja svih vrsti
mlinskih strojeva
kao i inih dijelova

J. Jiržik

i drug

NOVA

VES

57

Izvoz

kupuje i prodaje
sve vrsti žitarica
i t. d. i t. d.

Umjetničko remekdjelo je „INDIJSKI GROBNI SPOMENIK“ dnevno u „Apolo-kinu“ Zagreb

Čitajte rusku svesku „Zenita“ № 17!

Eduard Glišo Špitzer

veletrgovina

manufaktorne i pletene robe

Zagreb, Nikolićeva ulica 7

B. Hofmann, Zagreb

Utemeljeno 1900. — ILICA 12. — Telefon broj 6-52

Tvorničko skladište svake vrsti manufaktorne robe.

Prodaja na veliko i malo. — Solidna podvorba.

Naročita trgovina konfekcije

ZAGREBAČKI MAGAZIN

Zagreb, ugao Jurišićeve i Petrinjske ulice

Stalne cijene!

Solidna i brza podvorba!

Veliki izbor
Engleskih tkanina
te
Engleskog platna
preporuča

Turner i Pešić

Zagreb, Ilica 35.

Telefon 20-49.

Solidna podvorba.

VELETRGOVINA SPECERAJSKOM, KOLONIJALNOM ROBOM
I ZEMALJSKIM PROIZVODIMA

SIMON SELIGMANN

VLAŠKA ULICA 57. - ZAGREB - TELEFON BR. 10-87

VELETRGOVINA PAPIRA I NAKLADE RAZGLEDNIČA

RUDOLF POLAČEK

Jurišićeva ulica 24 — ZAGREB — Telefon broj 12-73

Preporuča svoje bogato skladište soakoorsne papirnatu robe, pisaceg i školskog pribora.

Razglednica umjetničkih i za Božić i Novu godinu.
Zahtjevajte cjenike! Zahtjevajte cjenike!

Šandor Pollak i drug, Zagreb

Jelačićev trg 28 dvorište

Svih vrsti rubaca (marama) na veliko.

Najbolja Najtrajnija Najsigurnija

embalaža

Jest onaj ovojni materijal, koji pruža najveće probitke svim strukama, koje razasliju bud kakovu robu, bilo poštom, bilo željeznicom. **Valovita ljepeška (Wellpappe)** u uporabi najjeftinija je embalaža, a pruža najveće osiguranje protiv loma staklene robe, boca, jaja i svake ine lako lomive robe. Valovita ljepeška laglja je od svake druge embalaže, prišteđuje dakle mnogo poštanskih troškova. Valovita ljepeška daje se savijati, žilava je, trajna je i otporna, ne krši se dakle prigodom transporta tako lako, kao tanki drveni sandučići. — Nadalje dobavljamo Vam iz mnogobrojnih, strojevima izvršno opremljenih odjeljenja naše **tvornice kartonaža** sve u obzir dolazeće vrste embalaže od ljepeške i papira. Sve naše proizvode dobavljamo Vam po volji bez tiska ili tiskano u knjigolisku, kamenolisku, jednobožno ili mnogobožno, u najsolidnijoj, najboljoj i najkulatnijoj izradi, kao što se ovi proizvode već 24 godine kod naše tvrtke:

Kromolitografska tvornica

Rožankovski i drug

dioničarsko društvo

Zagreb, Savska cesta broj 27-29 Telefon broj 4-86

Utemeljeno 1898.

„DUNAV“

osiguravajuće dioničarsko društvo, Zagreb.

Osnovano godine 1920. sa dioničkom glavnicom od K 10.000.000 —
Jamčevne zaklade koncem 1921 K 14.543.456 —

Sjedište: Zagreb, Zrinski trg 14.

Podružnice i glavna zastupstva: Novisad, Split, Vršac, Ljubljana, Subotica, Sombor, Sarajevo, Osijek, Veliki Bečkerek.

„DUNAV“ se bavi životnim osiguranjem rente po najnovijim kombinacijama a zaključuje ih uz najpovoljnije premijske stavove.

Osim toga se bavi „DUNAV“ zaključivanjem osiguranja proti požara, provalne krađe, tuče i nezgode; zatim osiguranjem stakla, transporta te konačno osiguranjem zakonite dužnosti jamstva.

„Lavov“

tvornica sapuna
ZAGREB

Poslovnica: Boškovićeva ulica broj 31. — Telefon broj 2-15.
Tvornica: produljena Magazinska cesta 7. — Telefon broj 11-99.
Konto kod Čekovnog ureda u Zagrebu broj 34.495. — Brzjavni naslov: „LAVOV“ ZAGREB.

Preporuča svoje prvorazredne proizvode:

„LAVOV“ sapun u komadima od 33, 40 i 50 dkg.

„LAVOV“ Special sapun

„LAVOV“ četverouglasti sapun □ franko kolodvor Zagreb, franko sanduk uz najniže dnevne cijene.

Balkanska banka

dioničarsko društvo

Telefon 5-65 i 7-03 - ZAGREB - Jelačićev trg 25

Dionička glavnica K 200.000.000 - Brzjavni naslov „Balkanbanka“

PRIMA ULOŠKE NA ULOŽNE KNJIŽICE
SA 6 POSTO ČISTIH.

PRIMA ULOŠKE NA TEKUĆI RAČUN UZ
NAJPOVOLJNIJE UKAMACENJE.

ESKONTUJE MJENICE I DEVIZE.

IZVRŠUJE BURZOVNE NALOGE, TE IS-
PLATE NA SVA TUZEMNA I INOZEMNA
MJESTA.

Obavlja sve bankovne poslove kulatno.

I u filmu moraš tražiti umjetnost! „INDIJSKI GROBNI SPOMENIK“ „Apolo-kino“ Zagreb